

Laukaan kunta
OPETUKSEN JÄRJESTÄJÄN
OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA
1.8.2025

OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA KOSKEE LAUKAAN KUNNAN
SIVISTYSTOIMEN ESI- JA PERUSOPETUSTA, PERUSOPETUKSEEN
VALMISTAVAA OPETUSTA SEKÄ LAUKAAN LUKIOTA

Sisällys

1. JOHDANTO	3
2. OPISKELUHUOLLON KESKEISET TAVOITTEET JA PERIAATTEET	3
2.1 Opiskeluhoitoa ohjaavia lakeja	5
2.2 Opiskeluhoitoon suunnitelmat	6
2.3 Opiskeluhoitoyhdistykset	10
3. OPISKELUHUOLLON KOKONAISTARVE JA KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT OPISKELUHOITOPALVELUT	12
3.1 Kouluterveydenhoito	13
3.2. Opiskeluterveydenhoito	14
3.3 Psykologi- ja kuraattoripalvelut	15
4. YHTEISÖLLINEN OPISKELUHOITO JA SEN TOTEUTTAMINEN	16
4.1 Koulun yhteisöllinen toimintakulttuuri	16
4.2 Kouluyhteisöjen toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoitoon edistämiseksi	16
4.3 Poissaolojen ehkäiseminen, seuranta ja niihin puuttuminen	18
4.4 Päihteiden käytön ennaltaehkäisy ja puuttuminen	21
4.5 Yhteisöllisen opiskeluhoitoon toimintamuotoja	21
4.6 Muita lasten, nuorten ja perheiden tukipalveluja Laukaassa ja yhteistyö tukipalveluita tuottavien tahojen kanssa	25
5. YKSILÖKOHTAINEN OPISKELUHOITO JA SEN TOTEUTTAMINEN	30
5.1 Ohjaaminen yksilökohtaisen opiskeluhoitoon palveluihin	32
5.2 Monialainen asiantuntijaryhmä (MAR)	34
6. YHTEISTYÖ OPPILAIDEN, PERHEIDEN, KOULUSSA TYÖSKENTELEVIEN JA MUIDEN HYVINVOINTIA TUKEVIEN TAHOJEN KANSSA	35
6.1 Yhteistyö kouluympäristön terveellisuuden, turvallisuuden ja kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkistuksissa sekä turvallisuuden edistämisessä	36
6.2 Opettajan antaman oppilaan hyvinvointia ja selviytymistä kuvaavan laajan terveystarkastuksen arvion toimintakäytännöt ja suostumus	36
6.3 Opiskelijan erityisruokavalion, sairauden vaatiman hoidon tai lääkityksen järjestäminen	37
6.4 Opiskeluhoitoon tuki kurinpitoviranomaisen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä	38
6.5 Joustava perusopetus	38
6.6 Moniammatillinen yhteistyö oppilaskohtaisessa tuessa	39
6.7 Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu	40
7. SUUNNITELMA OPPILAIDEN SUOJAAMISEKSI KIIHÄÄMISELTÄ, VÄKIVALLALTA JA HÄIRINNÄLTÄ SEKÄ KRIISISUUNNITELMA	40
8. OPISKELUHUOLLON SEURANTA JA OMAVALVONTA	42

Liitteet:	44
2. ESIOPETUKSEN OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA	44
3. LUKIOKOULUTUKSEN OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA	44

1. JOHDANTO

Opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijoiden hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitosyhteisössä.

Esi- ja perusopetuksessa käytetään oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaista termiä opiskeluhuolto yhtenäisesti kaikissa eri koulutusmuodoissa. Oppilaalla tarkoitetaan tässä yhteydessä perusopetuksen ja perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaita, esiopetuksen osalta käytetään sanaa lapsi sekä toisen asteen yhteydessä puhutaan opiskelijoista.

Laukaan opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma sisältää Laukaan kunnan, kutakin koulutusmuotoa koskevat esi-, perus- ja lukio-opetuksen opiskeluhuoltosuunnitelmat. Esiopetuksen ja lukion suunnitelmat on liitetty tähän omina suunnitelminaan. Asiakirja ilmentää paikallisella tasolla opiskeluhuollon palveluiden käytännön järjestämisen sekä yhteistyön eri toimijoiden kanssa.

[Keski-Suomen hyvinvointialueen opiskeluhuoltosuunnitelma 2024–2025](#) perustuu opetuksen ja koulutuksen järjestäjien laatimiin opiskeluhuoltosuunnitelmiin.

Keski-Suomen hyvinvointialue vastaa opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen sekä neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon järjestämisestä alueellaan sijaitsevien oppilaitosten opetuksessa tai koulutuksessa oleville oppilaille ja opiskelijoille heidän kotipaikastaan riippumatta. Opiskeluhuoltoa toteutetaan koko oppilaitosta tukevana monialaisena, suunnitelmallisena ja yhtenäisenä kokonaisuutena yhteistyössä opetustoimen, hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystoimen opiskeluhuoltopalveluista vastaavien viranomaisten, oppilaiden, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä muiden yhteistyötahojen kanssa.

2. OPISKELUHUOLLON KESKEISET TAVOITTEET JA PERIAATTEET

Opiskeluhuolto koostuu lakisääteisistä palveluista ja niitä täydentävistä palveluista. Opiskeluhuollon tavoitteet, tehtävät ja toteuttamisen periaatteet muodostavat jatkumon esiopetuksesta toisen asteen koulutukseen saakka. Yhtenäiset käytännöt eri koulutusasteilla, niin esi- ja perusopetuksessa, perusopetukseen valmistavassa opetuksessa ja lukio-opetuksessa tukevat eri kehitysvaiheissa opiskelijan terveyttä, hyvinvointia ja oppimista.

[Oppilas- ja opiskelijahuoltolain](#) (L1287/2013) mukaan opiskeluhuolto on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää, yhteisöllistä hyvinvointia tukeavaa työtä eri kouluasteilla. Opiskeluhuolto on kaikkien yhteinen tehtävä. Opiskeluhuoltoon sisältyvät koulun toiminta, riittävät ja maksuttomat opiskeluhuoltopalvelut (eli psykologi- ja kuraattoripalvelut, neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut sekä yksittäistä oppilasta koskeva monialainen, yksilökohtainen opiskeluhuolto). Opiskeluhuoltopalvelut järjestetään ensisijaisesti lähipalveluna, jolle koulutuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat. Palvelut järjestetään lain edellyttämässä määrääjoissa. Oppilaille, opiskelijoille ja huoltajille tiedotetaan käytettävissä olevista opiskeluhuollon palveluista.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opiskeluhuollon järjestämistä ja toteuttamista koskevat samat periaatteet ja oppilaita samat oikeudet kuin perusopetuksen oppilaille annettavassa opiskeluhuollossa. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oppilaalla on oikeus opetukseen osallistumisen edellyttämään maksuttomaan opiskeluhuoltoon (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013 9 §). Yhteisön ja yksittäisten oppilaiden terveydestä, hyvinvoinnista ja turvallisuudesta huolehtiminen ulottuu kaikkeen koulutyöhön. Huoltajille annetaan tietoa suomalaisen koulutusjärjestelmän sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintatavoista ja saatavuudesta. Tiedottamisen ymmärrettävyys on tärkeä varmistaa. Osallisuuden varmistamiseksi huolehditaan tarvittavista tulkitsemispalveluista.

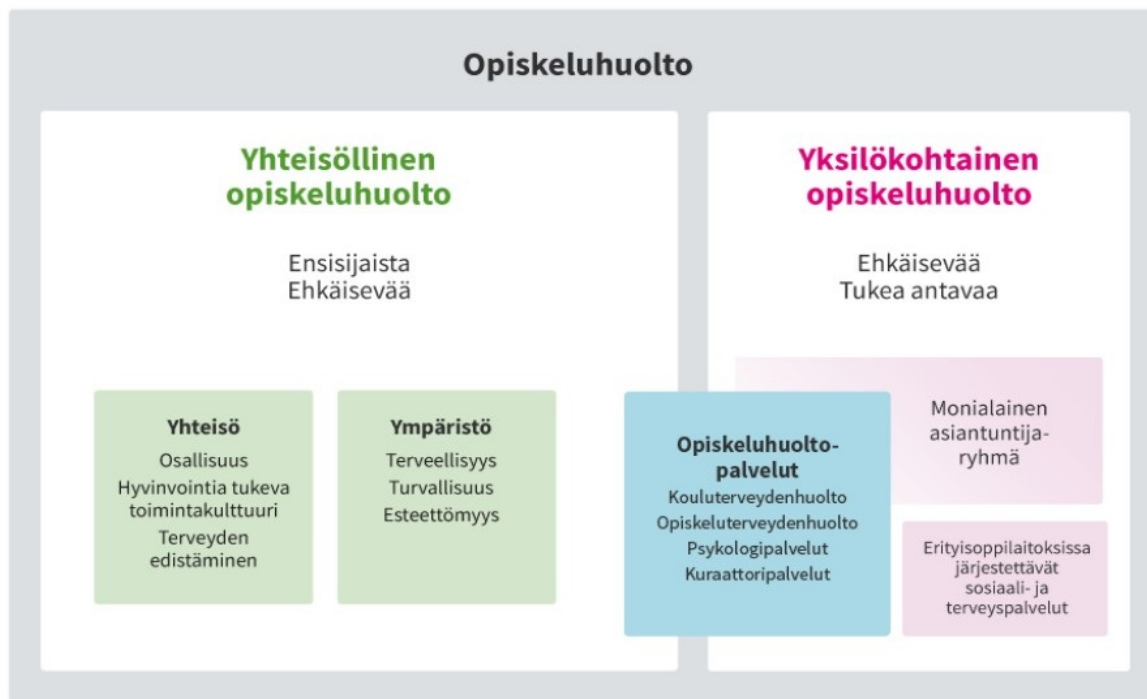
Opiskeluhuollon tavoitteena on:

- edistää oppilaiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia
- edistää oppilaiden ja huoltajien osallisuutta ja kuulluksi tuleamista
- turvata varhainen, matalan kynnyksen tuki oppilaille
- ennaltaehkäistä ongelmien syntyä korjaavan työn sijaan
- edistää koulun ja opiskeluympäristön hyvinvointia, terveellisyyttä ja turvallisuutta, esteettömyyttä, yhteisöllistä toimintaa sekä kodin ja koulun välistä yhteistyötä
- tukea oppilaiden mielenterveyttä ja psykososiaalista hyvinvointia
- turvata oppilaiden tarvitsemien opiskeluhuoltopalveluiden yhdenvertainen saatavuus ja laatu
- tukea yksilöä kehittämällä kouluyhteisöä
- tukea opettajan työtä
- vahvistaa opiskeluhuollon toteuttamista ja johtamista toiminnallisena kokonaisuutena ja monialaisena yhteistyönä

Opiskeluhuoltotyötä ohjaavat periaatteet ovat:

- avoimuus
- luottamuksellisuus
- kunnioittava suhtautuminen opiskelijoihin ja huoltajiin.

Lämmin vuorovaikutus ja kannustava ilmapiiri, hyvät sosiaaliset suhteet, kuulluksi tuleminen ja kiireettömyys tukevat mahdollisuuksia kuulua kouluyhteisöön. Turvallisen arjen avulla luodaan ja vahvistetaan oppimisen edellytyksiä, myönteisiä yhteisiä kokemuksia ja merkityksellisyyden tunnetta yhteisön jäsenenä huomioimalla sen jäsenten yksilöllisyys ja tasa-arvoisuus. Yhdenvertainen kohtelu edellyttää perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista sekä yksilöllisten tarpeiden huomioimista.

Kuva 1. THL. Opiskeluhoolto-verkkosivu. Opiskeluhoollon kokonaisuus

2.1 Opiskeluhoiltoa ohjaavia lakeja

Opiskeluhoollon perustana on [oppilas- ja opiskelijahuoltolaki \(L1287/2013\)](#). Lain tavoitteena on turvata opiskelijoiden oikeus opiskeluhooltoon, oppilaiden tarvitsemien opiskeluhoitopalvelujen järjestäminen, yhdenvertainen saatavuus ja laatu. Laki koskee niin esi- ja perusopetuksen kuin lukion, ammatillisen perustutkintokoulutuksen ja työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen sekä vapaasta sivistystyöstä annetun lain (L632/1998) 7 a luvussa tarkoitettu koulutuksessa ja oppivelvollisuuslain (L1214/2020) 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu koulutuksessa olevia opiskelijoita. Laki vahvistaa opiskeluhoollon toteuttamista ja johtamista toiminnallisena kokonaisuutena ja monialaisena yhteistyönä.

Kuntien ja hyvinvointialueiden yhteisenä tehtävänä on edistää asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. Laki [hyvinvointialueesta](#) (L611/2021) edistää hyvinvointialueen toiminnan suunnitelmallisuutta ja taloudellista kestävyyttä sekä luo hyvinvointialueelle edellytykset tukea asukkaidensa ja eri-ikäisten opiskelijoiden hyvinvointia.

Opiskeluhoolto perustuu opiskeluhoollon tarpeen arviointiin ja se kytkeytyy myös [lastensuojelulain \(L417/2007\)](#) edellyttämään, kerran neljässä vuodessa tarkistettavaan [kunnan lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan](#). Lisäksi kunnalla on kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteita linjaava [kuntastrategia](#) ja myös se tarkastetaan valtuustokausittain. Strategia on jatkuva prosessi, jossa asioita tehdään yhdessä, toimitaan verkostoissa ja vuorovaikutuksessa. Oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvointia edistetään myös [kuntalain](#) (L410/2015, 1§ ja 26§) ja [nuorisolain](#) (L1285/2016) avulla. Laukaassa toimiva perhekeskustoiminta sovittaa yhteen lapsiperheiden sosiaali-

ja terveystalvaeluita, sivistystalvaeluita, kuntien toimintoja hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi sekä järjestöjen ja seurakuntien talvaeluja ja tukea.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolain lisäksi [terveydenhuoltolaissa](#) (L1326/2010, §15 a – 17 a), jossa määrätään opiskeluhuoltopalvelujen järjestämisestä, yhteistyövelvoitteista, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sisällöistä sekä psykologipalvelusta. Kuraattoripalveluista määrätään oppilas- ja opiskelijahuoltolain lisäksi [sosiaalihuoltolaissa](#) (L1301/2014; 29.6.2021/635 §27 c).

Monialainen yhteistyö kaikilla tasoilla on tärkeää. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki määrittelee tarkemmin eri tasoilla toimivien monialaisen ohjausryhmän, koulukohtaisen opiskeluhuoltoryhmän sekä yksilökohtaisen asiantuntijaryhmän toimintaa, tehtäviä sekä niille nimetyt vastuuhenkilöt. Lisäksi em. laki määrää opetuksen järjestäjän ja koulukohtaisten suunnitelmien omavalvonnasta.

2.2 Opiskeluhuollon suunnitelmat

Opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma

Opetuksen järjestäjän on laadittava opiskeluhuoltosuunnitelma opiskeluhuollon kokonaisuuden toteuttamiseksi. Se laaditaan yhteistyössä opiskeluhuollon toimijoiden, opiskelijoiden sekä huoltajien kanssa. Suunnitelman tulee sisältää

1. opiskeluhuollon toteuttamisen tavoitteet ja keskeiset periaatteet
2. toimenpiteet opiskeluhuollon toteuttamiseksi
3. toimenpiteet opiskeluhuollon seuraamiseksi (omavalvonta).

Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten suunnitelmassa on oppilaitoskohtaisesti tarvittavat tiedot. Laukaassa koulujen oppilaitoskohtaiset tiedot saadaan koulujen vuosittain laatimasta koulukohtaisesta toimintasuunnitelmasta ja sen arvioinnista. Opetuksen järjestäjä kokoaa tiedot oppilaitoskohtaisesti yhteen ja vastaa myös opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvattujen asioiden toteutumisesta. Opetuksen järjestäjän opiskeluhuollon suunnitelma liitetään kunnan lasten ja nuorten hyvinvoinnin suunnitelmaan.

Koulukohtaisesti opiskeluhuoltosuunnitelman tulee pitää sisällään seuraavat asiat (<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/tekstikappale/433310>):

- Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista
- Kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi
- Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhuolto)
- Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa
- Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

1. Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

Arvioon opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista (kouluterveydenhuolto sekä kuraattori ja psykologipalvelut) kootaan tiedot kultakin koululta. Tiedot ilmoitetaan opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten henkilöttyövuosina, ja Laukaassa ne kirjataan koulujen lukuvuoden toimintasuunnitelmiin. Arvioilla varmistetaan opiskeluhoitopalvelujen riittävyys (Oppilas ja opiskelijahuoltolaki 9 a § (1146/2021), oppilas ja opiskelijahuoltolaki 15 § ja 17 § ja terveydenhuoltolaki 16 § (1326/2010) huomioiden oppilaiden ja kouluyhteisön tarpeet, terveystarkastusten ja henkilöstömitoitusten toteutuminen sekä palvelujen järjestäminen määrääjässä.

Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta

Arvioon kokonaistarpeesta sisältyvät yksilökohtaisessa ja yhteisöllisessä opiskeluhoitotyössä sekä opiskeluhuollon yhteistyössä tarvittavat resurssit. Kokonaistarpeen arviossa huomioidaan esimerkiksi kouluyksiköiden määrä ja koulujen oppilasmäärä sekä toimintaympäristön erityispiirteet. Arviossa huomioidaan lisäksi esimerkiksi eri ikäisten, oppimisen ja koulunkäynnin tukea tarvitsevien ja maahanmuuttotustaisten oppilaiden lukumäärät ja osuudet. Arviossa hyödynnetään monipuolisesti paikallista lasten ja nuorten terveyttä, hyvinvointia ja elinoloja koskevaa seurantatietoa, jota on koottu myös oppilailta ja hoitajilta, opetushenkilöstöltä ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisilta.

Arvio käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

Opetuksen järjestäjän arviossa käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista ilmoitetaan kaikkien opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten (kouluterveydenhuolto sekä kuraattori ja psykologipalvelut) henkilöttyövuodet.

2. Kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi

Yhteisöllinen opiskeluhoito on tärkeä osa perusopetuksen toimintakulttuuria ja sen kehittäminen edellyttää johtamista. Oppilaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu oppilas ja opiskelijahuoltolain 6 §:n (opetussuunnitelman mukainen ja opetuksen järjestäjän opiskeluhoito) mukaisesti yhteisöllisen työn kokonaisuuteen. Tällä tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen, turvallisen ja esteettömän oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja oppimista sekä ehkäistään syrjäytymistä. Koulun henkilökunnalla on ensisijainen vastuu kouluyhteisön hyvinvoinnista (Oppilas ja opiskelijahuoltolaki 4 §).

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan

- oppilaiden ja kouluyhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset
- koulukohtaisten opiskeluhoitoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat
- poissaolojen ehkäisemisestä, suunnitelmallisesta seurannasta ja poissaoloihin puuttumisesta määrätään opetussuunnitelman perusteiden luvuissa 5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä ja 5.6 Paikallisesti päätettävät asiat
- tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäisemisen ja käyttöön puuttuminen
- yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

3. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoito)

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan kouluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhoitoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Yksilökohtaisessa opiskeluhoollossa seurataan ja edistetään oppilaan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista, ehkäistään ongelmia ja tarjotaan varhaista tukea (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 5 §).

Yksilökohtainen opiskeluhoito perustuu aina oppilaan sekä tarvittaessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan osallisuus ja mielipiteet otetaan huomioon toimenpiteissä ja ratkaisuisa hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 18 §). Yksilökohtaisessa työssä noudatetaan tietojen luovuttamista, saamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan

- oppilaan ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin (kouluterveydenhoito, kuraattori ja psykologipalvelut) (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 16 §)
- yksittäisen oppilaan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen
- opiskeluhoitokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhoitokisterille (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 20 § ja 21 §)
- tarvittavan opiskeluhoollon järjestäminen kurinpitotoimen tai oppilaan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä (Perusopetuslaki 36 § 3 ja 36 h §)
- opettajan laajaan terveystarkastukseen luokilla 1, 5 ja 8 antaman oppilaan selviytymistä ja hyvinvointia kuvaavan arvion toimintakäytänteet (ml. suostumuksen hankkiminen) koulussa
- oppilaan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet.

4. Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Opiskeluhoito on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten yhteinen tehtävä (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 4 §). Oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten sekä yhteistyötahojen osallisuus opiskeluhoollon toimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on opiskeluhoollossa keskeistä. Tämä edellyttää yhteisiä toimintatapoja ja erityisesti opetuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyötä.

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan

- oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamiseen (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 §)
- koulun opetus ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä
- opiskeluhoollon monialainen yhteistyö oppimisen ja koulunkäynnin tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä (Perusopetuslaki 20 d §)
- yhteistyö muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoito ja poliisi

- yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen oppilaille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 11 §).

5. Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 11 §), johon kuuluu fyysinen, psyykinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus. Turvallisuuden varmistaminen edellyttää opetuksen järjestäjältä suunnitelmallista toimintakulttuurin kehittämistä, yhteistä valmistelua ja yhteisten toimintatapojen luomista koulujen kanssa. Opetuksen järjestäjä perehdyttää henkilöstönsä ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaiset toimintatapoihin erilaisissa ongelmatilanteissa sekä huolehtii tiedottamisesta ja suunnitelmien päivityksestä.

Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan erikseen toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi, niiden esiintyvyyden seuraamiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumiseksi sekä jälkiseurannan edellyttämät käytänteet. Suunnitelmassa kuvataan opettajan tai rehtorin velvoite ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle (Perusopetuslaki 29 §). Lisäksi kuvataan toimintatavat tukea tarvitsevan oppilaan (teon kohde ja tekijä) ohjaamiseksi opiskeluhoitopalveluihin. Kuvaus yhteistyöstä huoltajien kanssa sekä viranomaisyhteistyö ml. toimintatavat koskien ilmoitusvelvollisuutta sosiaalitoimeen ja/tai poliisille ovat osa suunnitelmia (Perusopetuslaki 40 §, oppilas ja opiskelijahuoltolaki 23 §, lastensuojelulaki 25 § ja sosiaalihuoltolaki 1301/2014) 35 §).

Kriisisuunnitelma (suunnitelma kriisi, uhka ja vaaratilanteiden varalle)

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmaan sisältyy kriisisuunnitelma, jossa kuvataan toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa kuvataan kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat kriisitilanteissa sekä toimintavalmiuksien harjoittelu. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan tämän kokonaisuuden johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn ja vastuunjakojen. Suunnitelmassa kuvataan sisäisen ja ulkoisen viestinnän sekä opetuksen järjestäjän ja koulun välisen tiedottamisen periaatteet. Suunnitelma valmistellaan yhteistyössä hyvinvointialueen ja muiden tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka, vaara ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset sekä psykososiaalisen tuen järjestämisen periaatteet.

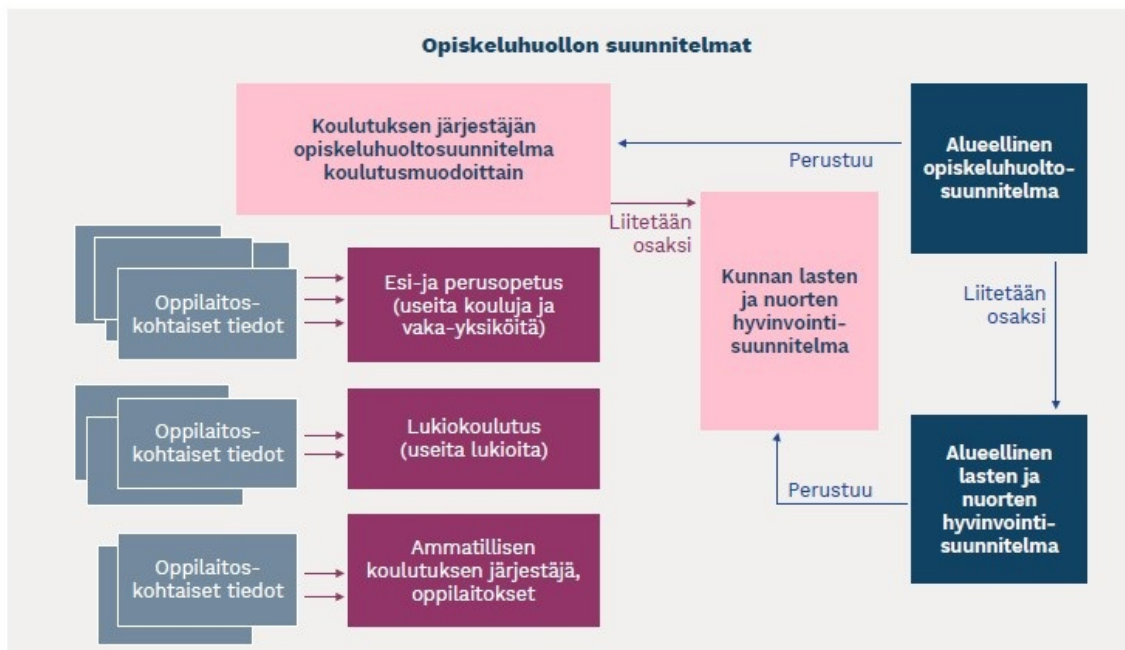
Alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma

Hyvinvointialueen on alueensa kuntien kanssa yhdessä muodostettava alueellinen opiskeluhoiton yhteistyöryhmä. Se toimii hyvinvointialueen ja sen alueella toimivien koulutuksen järjestäjien yhteistyöelimenä. Opiskeluhoiton yhteistyörakenne ja -käytännöt on sovittava osaksi kunnan ja hyvinvointialueen laajempaa yhteistyökokonaisuutta (Laki hyvinvointialueesta 611/2021, 41§). Hyvinvointialueella tulee olla myös [alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma](#) sen vastuulla olevien opiskeluhoitopalvelujen järjestämiseksi. Suunnitelma pohjautuu alueella toimivien koulutuksen järjestäjien opiskeluhoitosuunnitelmiin (L1287/2013 13 a §). Alueellinen suunnitelma hyväksytään hyvinvointialueen aluevaltuustossa valtuustokaudeksi kerrallaan ja se on tarkistettava tarvittaessa.

Suunnitelma tulee liittää lastensuojelulain mukaiseen [alueelliseen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan](#).

Alueellisen opiskeluhoitosuunnitelman tulee sisältää:

- 1) opiskeluhoitopalvelujen alueellisen toteuttamisen tavoitteet ja keskeiset periaatteet
- 2) suunnitelman hyvinvointialueen ja koulutuksen järjestäjien välisestä yhteistyöstä
- 3) alueella sijaitsevien koulutuksen järjestäjien opiskeluhoitosuunnitelmista ilmenneet arviot opiskeluhoitopalvelujen kokonaistarpeesta ja muut mahdollisesti tarvittavat toimenpiteet
- 4) suunnitelman opiskeluhoitopalvelujen voimavarojen kohdentamisesta
- 5) toimenpiteet suunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi.

Kuva 3. Kuntaliitto. Opiskeluhoollon järjestäminen 2023 – pikaopas muutoksessa

2.3 Opiskeluhoitoryhmät

Opetuksen järjestäjän (Laukaan kunta) monialainen opiskeluhoollon ohjausryhmä vastaa opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta, arvioi opiskeluhoollon toteutumista, vaikuttavuutta ja valvoo opiskeluhoollon kokonaisuutta paikallisella tasolla oppilas- ja opiskeluhoitolain 14§ mukaisesti. Ryhmä koostuu mm. sivistystoimen henkilöstöstä, hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystoimen ammattilaisista, oppilas- ja opiskelijaedustuksesta sekä sidosryhmien edustajista. Ohjausryhmän puheenjohtajana toimii kunnan sivistyslautakunnan nimeämä luottamushenkilö. Ryhmä valmistelee opiskeluhooltoon liittyviä asioita kunnan sivistyslautakuntaa ja alueellista opiskeluhoollon yhteistyöryhmää varten.

Koulun monialainen opiskeluhoitoryhmä vastaa oppilaitoksen opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista, myös koulujen yhteydessä toimivien esiopetusryhmien opiskeluhoollon osalta. Koulukohtaista opiskeluhoitoryhmää johtaa opetuksen järjestäjän nimeämä edustaja, joka useimmiten on rehtori tai koulunjohtaja.

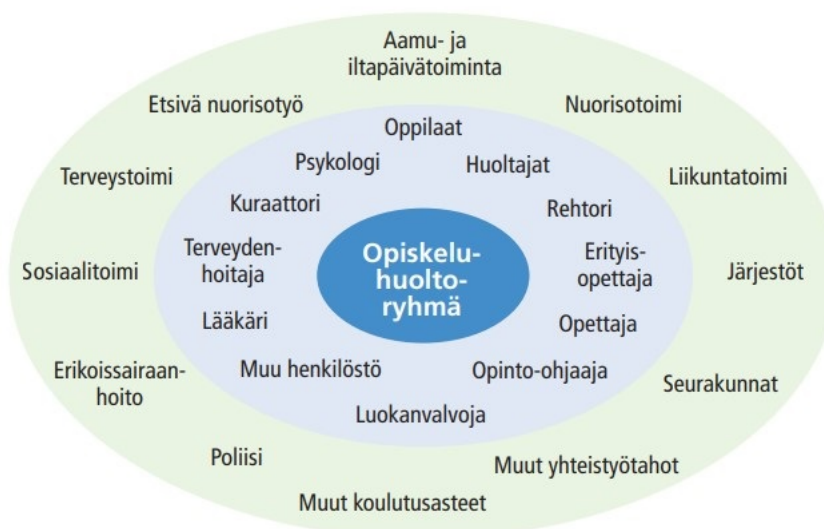
Muilta osin koulutuksen järjestäjä päättää yhteistyössä opiskeluhuollon palveluja tuottavien tahojen kanssa tarkemmin opiskeluhooltoryhmien kokoonpanosta, tehtävistä ja toimintatavoista. Opiskeluhooltoryhmät voivat tarvittaessa kuulla asiantuntijoita.

Ryhmään kuuluu rehtorin/koulunjohtajan lisäksi erityisopettajat, opo(t), kouluterveydenhoitajat, kuraattorit ja psykologi, lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelujen tiimin edustajat sekä henkilökunnan (kuten ruoka- ja puhtauspalvelujen) edustajat, huoltajien ja oppilaiden edustajat, alueen nuorisotyöntekijät (kunta ja seurakunnat) sekä tarvittaessa sosiaalitoimen edustaja ja koulun nepsyttsempari(t).

Ryhmän pysyvä kokoonpano määritellään lukuvuosittain ja kirjataan koulun toimintasuunnitelmaan, jotta se pystyy toimimaan tavoitteellisesti ja pitkäjänteisesti. Kokouksiin kutsutaan tarpeen mukaan muita sidosryhmiä.

Opiskeluhooltoryhmä kokoontuu suunnitelmallisesti, vähintään kaksi kertaa lukukaudessa, tarpeen mukaan useamminkin, jotta se pystyy hoitamaan sille säädetty tehtävät. Keskeinen tehtävä on yhteisöllisen opiskeluhuollon, kuten opiskeluympäristön ja -yhteisön terveellisuuden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin varmistaminen (mm. kiusaamisen ehkäiseminen, poissaolojen seuranta), sekä opiskelukykyä/oppimista ja yhteisöllisyyttä edistävän toiminnan suunnitelmallinen kehittäminen. Ryhmä käsittelee myös tiedonkeruiden, esimerkiksi Kouluterveyskyselyn oppilaitoskohtaisia tuloksia tuloksia, ja vastaa yhdessä mahdollisiin toimialaansa liittyviin, koulukohtaisiin kyselyihin (esim. TEA-viisari, Nykytila.fi). Tehtävänä on myös koordinoida eri toimijoiden tekemää hyvinvointityötä ja sovittaa kokonaisuus koulun tarpeita vastaavaksi. Eri toimijoiden tehtävistä, vastuualueista ja yhteistyöstä sopiminen on tärkeää myös päällekkäisen työn välttämiseksi ja sen varmistamiseksi, että kaikki tarvittavat yhteisöllisen työn osa-alueet tulevat huomioiduiksi.

Kokousajat, suunnittelupäivien ajankohdat ja mahdolliset muut yhteiset tapahtumat sovitaan lukuvuoden alussa, osana oppilaitoksen lukuvuoden toimintasuunnitelmaa. Opiskeluhooltoryhmän johtajan vastuulla on huolehtia, että kokousmuistiot lähetetään ja sovitut ajankohdat tiedotetaan henkilöstölle, oppilaille, huoltajille sekä sidosryhmien edustajille.

Kuvio 3. Esimerkki opiskeluhooltoryhmän kokoonpanosta (K. Laitinen, 2014).

Kuva 4. THL 2018, 19. Yhteisestä työstä hyvinvointia – opiskeluhooltoryhmä perusopetuksessa.

Monialainen asiantuntijaryhmä

Yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa tarvitaan myös monialaista yhteistyötä. Yksittäisen oppilaan asioita käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä (MAR) (L1287/2013 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 §), jossa ovat läsnä oppilaan asian käsittelyyn välittömästi liittyvät henkilöt. Ryhmän tehtävänä on yhdessä oppilaan ja huoltajan kanssa selvittää tuen tarvetta, etsiä sopivia tukimuotoja, järjestää tarvittavaa tukea ja tarvittaessa ohjata perhettä palvelujen piiriin.

Ryhmän kokoaa se opetushenkilöstön tai opiskeluhuollon palveluiden edustaja, jolle huoli herää ja jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Laukaassa ryhmän kokoamisesta ja opiskeluhuoltokertomuksen kirjaamisesta (Wilmaan) vastaa esiopetuksessa varhaiskasvatuksen opettaja tai varhaiskasvatuksen erityisopettaja, alakoulussa luokanopettaja ja yläkoulussa luokanohjaaja.

Opetuksen järjestäjä ylläpitää **opiskeluhuollon rekisteriä**, jonne tallennetaan oppilaitoksen toteuttamassa monialaisessa yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa laadittavat opiskeluhuoltokertomukset sekä muut siihen liittyvissä tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä opiskelijaa koskevat asiakirjat. Rekisterinpitäjä on nimennyt rekisterille vastuuhenkilöksi sivistysjohtajan. Vastuuhenkilö määrittelee tapauskohtaisesti käyttöoikeudet rekisteriin tallennettaviin tietoihin.

Alueellinen (Keski-Suomen hyvinvointialueen) opiskeluhuollon yhteistyöryhmä

Hyvinvointialueen on yhdessä alueensa kuntien ja koulutusten järjestäjien kanssa muodostettava alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 a §, Terveystieteidenhuoltolaki 15 a §). Jos hyvinvointialueen alueella on kunnan lisäksi muita koulutuksen järjestäjiä, heillä tulee olla edustus yhteistyöryhmässä. Lisäksi yhteistyöryhmässä tulee olla alaikäisten vanhempien tai huoltajien sekä opiskelijoiden edustajia, opiskeluhuoltopalvelujen työntekijöiden edustajia sekä tarvittaessa muita yhteistyötahoja. Yhteistyöryhmä toimii hyvinvointialueen ja sen alueella toimivien koulutuksen järjestäjien yhteistyöelimenä.

Yhteistyöryhmän tehtävänä on valmistella alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma hyvinvointialueen aluevaltuustolle, seurata alueellisen opiskeluhuoltosuunnitelman toteutumista ja opiskeluhuoltopalvelujen, koulutuksen järjestäjien, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen sekä muiden tarvittavien palvelujen yhteistyön toteutumista, käsitellä hyvinvointialueen ja sen alueella toimivien opetuksen järjestäjien välisiä opiskeluhuollon yhteistyökysymyksiä ja huolehtia muista sille erikseen annettavista tehtävistä.

3. OPISKELUHUOLLON KOKONAISTARVE JA KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT OPISKELUHUOLTOPALVELUT

Henkilöstömitoituksilla pyritään varmistamaan asiakaslähtöinen ja tarpeenmukaisten palveluiden toteutuminen hyvinvointialueella. Kuraattoripalveluissa on voimassa mitoitus 670 asiakasta / kuraattori ja psykologipalveluissa mitoitus 780 asiakasta / psykologi. THL:n suositus

opiskeluhoitopalvelujen työntekijöillä lastenneuvolassa on 320 lasta / terveydenhoitaja ja päätoimisella, kokoaikaisella lääkäriä 2270. Kouluterveydenhuollossa suositeltu oppilasmäärä on terveydenhoitajalla 460 ja lääkäriä 2100. Opiskeluterveydenhuollossa lukiossa ja ammatillisessa oppilaitoksessa suositus 570 opiskelijaa / terveydenhoitaja ja 1800 / lääkäri.

Opetuksen järjestäjän tulee arvioida opiskeluhoillon kokonaistarvetta ja kerätä toteutuneet tiedot ja käytettävissä olleet opiskeluhoitopalvelut henkilötyövuosina, yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Arvioilla varmistetaan opiskeluhoitopalveluiden riittävyys, johon vaikuttavat opiskelijoiden ja eri kouluyhteisöjen tarpeet, terveystarkastusten ja henkilöstömitoitusten toteutuminen sekä määrääjat palvelujen järjestämisessä. Kokonaistarpeen arvioinnissa huomioidaan kouluyksiköiden määrä, koulujen oppilasmäärä sekä toimintaympäristön erityispiirteet, eri ikäisten, tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien sekä maahanmuuttotaustaisten oppilaiden lukumäärät ja osuudet sekä paikallinen tieto lasten ja nuorten terveydestä, hyvinvoinnista ja elinoloista.

Arvioissa hyödynnetään kouluilla lukuvuosittain tehtäviä toimintasuunnitelmia (ja niiden toteutumista) sekä muita hyvinvoinnin ja terveyden mittareita kansallisista tiedonkeruista, joista osasta on saatavilla tietoa myös alue-, kunta- ja oppilaitoskohtaisesti. Näitä ovat esim. TEA-viisari, valtakunnalliset kouluterveyskyselyt, Move!-mittaustulokset, WHO:n koululaistutkimus, Nuorisobarometri, ESPAD -kansainvälinen koululaiskysely, opiskelijoiden laajoista terveystarkastuksista saatavat tiedot kootusti (toteutetaan 1., 5. ja 8. luokalla), kouluviihtyvyyteen tai kiusaamiseen liittyvät kyselyt sekä huoltajille ja opiskelijoille tehdyt asiakaspalautekyselyt. Tietoa saadaan myös oppilaitoksen terveellisyyttä ja turvallisuutta sekä yhteisön hyvinvointia koskevista tarkastuksista.

3.1 Kouluterveydenhuolto

Kouluterveydenhuolto on peruskoululaisille ja heidän perheilleen suunnattu lakisääteinen ja maksuton perusterveydenhuollon ehkäisevä palvelu, joka on saatavilla koulupäivien aikana koululla tai sen välittömässä läheisyydessä. Kouluterveydenhuollon tehtäviin sisältyy oppilaan kasvun ja kehityksen, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä huoltajien kasvatustyön tukeminen. Kouluterveydenhuoltoon kuuluvat lisäksi kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin edistäminen ja seuranta.

Laukaan kunnassa kouluterveydenhuollon palvelut tuottaa Keski-Suomen hyvinvointialue osana opiskeluhoillon palveluita ja kouluterveydenhuollon asiantuntijoina toimivat terveydenhoitajat. Kouluterveydenhuolto toimii määrättyinä päivinä kaikilla Laukaan perusopetusta tarjoavilla kouluilla.

Terveydenhoitaja on terveyden edistämisen asiantuntija koulussa. Hän vastaa hoitotyön asiantuntijuudesta opiskeluhoillossa. Terveydenhoitajan tehtävät liittyvät kouluyhteisöön ja ympäristöön, yksittäiseen oppilaaseen ja perheeseen sekä monialaiseen yhteistyöhön. Terveydenhoitaja osallistuu opiskeluhoiltoryhmiin, opiskeluhoiltosuunnitelman laatimiseen sekä kouluyhteisön terveellisyyden ja turvallisuuden edistämiseen ja seurantaan.

Terveydenhoitaja tapaa oppilaita ja huoltajia terveystarkastusten ja avointen vastaanottojen sekä kohdennettujen terveystapaamisten yhteydessä. Terveydenhoitaja järjestää ja toteuttaa oppilaiden

määräaikaiset terveystarkastukset sekä tarvittaessa selvittää tarkastuksista poisjäävien tuen tarpeen vuosittain. Laajat terveystarkastukset 1., 5. ja 8. luokalla toteutetaan yhdessä koululääkärin kanssa. Huoltajat ovat tervetulleita kaikkiin tarkastuksiin, erityisen tärkeää heidän mukanaolonsa on koko perheen terveyttä ja hyvinvointia tukevissa laajoissa tarkastuksissa.

Kouluterveydenhuollossa hoidetaan vain ne koulupäivän ja koulumatkan aikana sattuneet tapaturmat, joissa vaaditaan terveydenhuollon ammattilaisen arviota. Vapaa-ajan tapaturmien hoito tulee järjestää kotona, oman alueen terveysasemalla tai muussa huoltajien valitsemassa hoitopaikassa. Koulun henkilökunnan toivotaan olevan ensin puhelimitse yhteydessä koulun terveydenhoitajaan ennen oppilaan saattamista vastaanotolle. Myös koululla on oltava ensiaputarvikkeita ja valmius ensiavun antamiseen, sillä terveydenhoitaja ei aina ole tavoitettavissa ensiapua vaativissa tilanteissa.

Oppilaan sairastuessa kesken koulupäivän on koulun henkilökunta yhteydessä huoltajiin, jotka järjestävät oppilaalle kuljetuksen kotiin sekä tarvittaessa jatkohoitoon. Terveydenhoitajalla käyntiä tulee välttää, mikäli se ei ole ehdottoman tarpeellista oppilaan terveydentilan vuoksi, jotta tartuntatautien leviämistä saadaan ehkäistyä. Sairaanhoidolliset toimenpiteet sekä sairauksien toteaminen ja hoito toteutetaan tarvittaessa avoterveydenhuollossa omalla terveysasemalla.

Oppilaiden lyhyt- tai pitkäaikaissairauksia hoidetaan omalla terveysasemalla tai muussa hoitoyksikössä. Jatkuvaa, lyhytkestoista tai tilapäistä lääkehoitoa koulupäivän aikana toteutetaan vain sovitusti koulun aikuisten toimesta. Koulupäivänaikaisen lääkehoidon käytännön toteuttamisesta laaditaan yhdessä huoltajien ja koulun lähiaikuisten kesken sekä tarvittaessa yhteistyössä terveydenhuollon kanssa yksilöllinen lääkehoitosopimus.

Esiopetusikäisten terveydenhuolto toteutetaan neuvolapalveluina, jotka tuottaa Keski-Suomen hyvinvointialue.

3.2. Opiskeluterveydenhuolto

Opiskeluterveydenhuollon tehtävänä on järjestää terveyden- ja sairaanhoitopalvelut opiskelijoille, edistää opiskelijoiden terveyttä ja opiskelukykyä sekä opiskeluympäristön ja -yhteisön hyvinvointia. Opiskeluterveydenhuollon tavoitteena on myös tunnistaa varhaisessa vaiheessa opiskelijan erityisen tuen tai tutkimuksen tarve ja tukea opiskelijaa sekä tarvittaessa ohjata jatkotutkimuksiin tai -hoitoon. Opiskeluterveydenhuoltoon sisältyvät opiskelijoiden yksilöllinen terveyden- ja sairaanhoito, joka sisältää mm. terveystarkastukset, rokotukset, seksuaaliterveysasiat sekä mielenterveys- ja päihdetyötä.

Ensimmäisen opiskeluvuoden aikana opiskelijoille tarjotaan aikaa terveydenhoitajan tekemään terveystarkastukseen, lääkärin tarkastusaikaa tarjotaan ensimmäisen tai toisen opiskeluvuoden aikana. Opiskeluterveydenhuollon palvelut ovat opiskelijoille vapaaehtoisia. Opiskeluterveydenhuoltoon kuuluvat opiskeluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden hyvinvoinnin edistäminen ja seuranta.

Laukaassa ammatillisen koulutuksen sekä lukion koulutuksen opiskeluterveydenhuoltopalvelut järjestetään lukion ja ammatillisen oppilaitoksen yhteydessä. Opiskelijaterveydenhuollossa

palveluita tarjotaan ajanvarauksella sekä ilman ajanvarausta aamuvastaanotolla. Opiskelijat saavat asuinalueensa terveysasemilta myös sairaanhoitopalveluja sekä suun terveydenhuollon palvelut.

3.3 Psykologi- ja kuraattoripalvelut

Opiskeluhuollon kuraattorin ja psykologin tehtäviin kuuluu kouluissa yhteisöllistä ja yksilöllistä työtä sekä yhteistyötä oppilaan perheen ja verkostojen kanssa. Kuraattori ja psykologi osallistuvat ennaltaehkäisevän yhteisöllisen opiskeluhuoltotyön suunnitteluun ja toteutukseen yhteistyössä opetuksen järjestäjän toimijoiden kanssa (esim. teematunnit ja –päivät, luokkatyöskentely, ryhmätykset, kyselyt/kartoitukset, opiskeluhuoltoryhmätyö, kriisiryhmätoiminta, sidosryhmäyhteistyö, vanhempainiltoihin osallistuminen).

Opiskeluhuollon psykologin tehtävänä on edistää koulunkäyntiä, oppimista ja kokonaisvaltaista hyvinvointia. Psykologityöhön sisältyy arviointia, ohjausta ja neuvontaa, jonka tavoitteena on lisätä vanhempien, oppilaan/opiskelija ja opettajien ymmärrystä, tietoa ja kokonaiskäsitystä tilanteesta ja auttaa heitä suunnittelemaan tukitoimia. Psykologi voi tehdä oppimiseen, kehitykseen tai neuropsykiatriin haasteisiin liittyviä kartoituksia sekä antaa matalan kynnyksen tukea lieviin mielenterveyden haasteisiin.

Opiskeluhuollon kuraattori toimii hyvinvoinnin sekä myönteisen kasvun ja kehityksen edistämisen tukena sosiaalialan asiantuntijana. Kuraattori vahvistaa arjen taitoja ja sosiaalista toimintakykyä koulunkäyntiin, ihmissuhteisiin sekä erilaisiin elämäntilanteisiin liittyen. Kuraattori tarjoaa oppilaille tuki- ja ohjauskeskusteluja ja toimii yhteistyössä oppilaiden perheiden, koulun henkilöstön sekä tarvittaessa eri viranomaisten kanssa palveluiden yhteensovittamiseksi.

Laukaan kunnan ja evankelis-luterilaisen seurakunnan (jatkossa srk) yhteisen koulu- ja oppilaitosyhteistyön **kasvatussihteerin** tehtäviin sisältyvät opiskeluhuollon kuraattoripalvelut (ks. edeltä kuraattori) ja osallistuminen koulun yhteisölliseen opiskeluhuoltoon sekä oppimisen tukipalveluiden tuottaminen. Kasvatussihteerin koordinoi Nuorisokasvatus koulussa -toimintaa, kunnan ja seurakunnan sidosryhmätyön kehittämistä sekä koulu- ja oppilaitosyhteistyötä tukevien koulutuspalveluiden kehittämistä ja tuottamista. Lisäksi kasvatussihteerin osallistuu srk:n rippikoulutyöhön ja kirkon oppilaitostyöntekijöiden verkoston toimintaan.

Kasvatussihteerin työtehtäviin sisältyy osioita kunnan ja seurakunnan sidosryhmätyön neljästä eri korista, painottuen kasvun ja hyvinvoinnin tukemiseen. Kasvatussihteerin työstä kohdentuu 50% Keski-Suomen hyvinvointialueen opiskeluhoitopalveluihin, asemapaikkana Vihtavuoren koulu. Työ painottuu 7. – 9.-luokkalaisiin, lukiolaisiin sekä 2. asteen opiskelijoihin. Kasvatussihteerin osallistuu koulujen ennaltaehkäisevään pienryhmätoimintaan sekä suru- ja kriisityöhön. Toiminnan tavoitteena on tukea koulun kasvatustyötä yhteistyössä oppilaiden, huoltajien, koulun henkilökunnan, sidosryhmien sekä seurakuntien, että kunnan työntekijöiden kanssa.

Opiskeluhoitoa toteuttavat terveydenhuollon ammattihenkilöt (terveydenhoitaja, psykologi ja lääkäri) kirjaavat opiskelijan yksilökohtaista työtä koskevat tiedot potilasasiakirjoihin, joiden käsittelystä säädetään potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (L785/1992) 12 §:ssä ja terveydenhuollon lainsäädännön mukaan. Opiskeluhuollon kuraattorit kirjaavat oppilaan ja opiskelijan yksilökohtaista työtä koskevat tiedot sosiaalihuollon asiakasasiakirjoihin, joiden käsittelystä säädetään sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa

(L812/2000) ja kirjaamisesta sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista annetussa laissa (L254/2015). Opiskeluhuollon rekisterinpitäjänä toimii palvelun järjestävä hyvinvointialue.

4. YHTEISÖLLINEN OPISKELUHUOLTO JA SEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Koulun yhteisöllinen toimintakulttuuri

Yhteisöllinen opiskeluhuolto on ensisijainen opiskeluhuollon muoto, jonka toteuttamiseen osallistuu koko koulun henkilökunta yhteistyössä lasten, nuorten ja heidän huoltajiensa kanssa. Toimintaan osallistuvat myös hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävät muut toimijat ja viranomaiset. Heidät halutaan mukaan etsimään keinoja hyvinvoinnin parantamiseksi koulussa ja kehittämään yhteisöllisiä toimintatapoja.

Yhteisöllisellä opiskeluhuollolla tarkoitetaan toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Yhteisöllisellä opiskeluhuollon johtamisella on ennakoiva merkitys ja se perustuu ajantasaiseen tietoon oppimisesta, terveydestä ja hyvinvoinnista, opiskeluhuollosta ja oppilaitoksen toimintaympäristöstä.

Opiskeluhuollossa otetaan huomioon oppilaan ikä ja edellytykset sekä hänen edun ensisijaisuus. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyön, opiskeluhuollon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan opiskeluhuollon tavoitteista päätetään osana opetussuunnitelman perusteita (tai muussa määräyksessä siten kuin esiopetus-, perusopetuslaissa tai lukiolaissa säädetään). (L 1287/2013 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki, 4§ ja 6§.)

4.2 Kouluyhteisöjen toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi

Oppilaitoksen yhteisöllisyys perustuu yksilöiden välisiin suhteisiin ja vuorovaikutukseen. Turvallinen opiskeluympäristö ja sen varmistaminen kaikissa tilanteissa on opetuksen järjestämisen lähtökohtana. Siihen kuuluvat fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus. Pedagoginen turvallisuus koostuu turvallisesta kasvu- ja oppimisympäristöstä, sen jäsenistä sekä heidän välisistä verkostoista ja toiminnasta.

Koulun järjestyssäännöt lisäävät kouluyhteisön turvallisuutta, viihtyisyyttä ja sisäistä järjestystä. Lukuvuoden alussa kouluissa käydään läpi järjestyssäännöt opiskelijoiden kanssa, mikä vahvistaa oppilaiden sitoutumista yhteiseen hyvään. Järjestyssäännöt löytyvät Laukaan koulujen kotisivuilta tai koulujen lukuvuositedotteista.

Yhteisölliseen opiskeluhuoltoon sisältyy varhainen tuki, oppimisen edistäminen ja niiden esteiden poistaminen. Yhteisöllistä ja yksilökohtaista opiskeluhuoltoa vahvistetaan edistämällä tuen oikea-aikaisuutta, yhdenvertaisuutta ja opiskelijalähtöisyyttä. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan oppimisen tuen järjestäminen ei ole opiskeluhuoltoa, vaan siihen sovelletaan kutakin koulutusastetta koskevia lakeja. Oppimisen tuen tulee kuitenkin muodostaa yhdessä

opiskeluhuollon kanssa oppilaan ja huoltajan näkökulmasta mielekäs kokonaisuus. Opetuksen järjestäjällä on oikeus saada opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot opiskeluhoitotyöhön osallistuvilta ammattilaisilta (perusopetuslaki 40 §).

Yhteisöllisen opiskeluhuollon suunnittelun pohjana ja tiedonkulun välineenä Laukaassa käytetään sähköiseen muotoon kirjattua yhteisöllisen opiskeluhuollon vuosikelloa, joka on tarkoitettu koulun henkilöstön ja muiden yhteisölliseen toimintaan osallistuvien tahojen käyttöön, osaksi koulujen lukuvuosisuunnitelmaa ja toimintaa.

Yhteisöllisen opiskeluhuollon vuosikelloon kalenteroidaan etukäteen mm. sovitut tapahtumat ja teemat, erilaiset hyvinvointiin liittyvät pienryhmätoiminnot ja kyselyt mahdollisimman tarkasti ja niille nimetään vastuuhenkilö. Sitä täydennetään vuoden aikana henkilökunnan ja tarvittavilta osin myös muiden toimijoiden ja sidosryhmien kanssa yhdessä.

Hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden tukemiseksi Laukaassa esi- ja perusopetuksessa on käytössä [hyvinvointiopetuksen vuosikello](#), joka koostuu kahdeksasta eri teemasta ja valmiista opetussisällöistä. Vuosikellon teemoja toteutetaan oppitunteina tai tuokioina vähintään kahdeksan eri kertaa.

Koulukohtaisten monialaisten opiskeluhoitoryhmien (koulukohtaiset yhteisölliset OHR:t) kokoontumisten päivämäärät sovitaan lukuvuodeksi. Opiskeluhoitoryhmässä käsiteltäviä asioita voidaan esitellä henkilöstön kokouksissa sekä oppilaskunnan hallituksen ja vanhempainyhdistyksen kokouksissa, koska niissä ei käsitellä salaisia tai yksittäisiä henkilöitä koskevia asioita.

Laukaassa kokoontuu neljä kertaa vuodessa monialainen ja moniammatillinen, poikkihallinnollinen **kouluyhteistyötiimi**, jonka tehtävänä on seurata ja edistää kouluilla tapahtuvaa sidosryhmien kanssa tehtävää yhteisöllistä opiskeluhuollon toimintaa.

Yhteisöllisen työn pohjaksi tarvitaan jatkuvaa seuranta ja tietoa oppilaitosympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta sekä yhteisön, luokkien ja opetusryhmien hyvinvoinnista. Tietoa kootaan mm. kuvion 6 mukaisista lähteistä, jolloin opiskeluhoitotyötä ja toimintaa voidaan suunnitella, kehittää ja arvioida sekä saada sen avulla tärkeää tietoa myös omavalvonnan tueksi.

Kuvio 6. Opiskeluhooltotyön suunnittelun tietopohja (K. Laitinen, 2017).

Kuva 5. THL opas. 2018, 27: Yhteisestä työstä hyvinvointia – opiskeluhooltoryhmä perusopetuksessa

4.3 Poissaolojen ehkäiseminen, seuranta ja niihin puuttuminen

Koulupoissaolohaasteisiin ja niihin liittyviin tuen tarpeisiin vastaaminen ovat olennainen osa yhteisöllistä ja yksilökohtaista opiskeluhooltotyötä ja opiskeluhoollon toimilla on tärkeä rooli koulupoissaolojen ennaltaehkäisemisessä. Kouluhyvinvoinnin, kodin ja koulun välisen yhteistyön sekä oikea-aikaisen tuen tiedetään olevan yhteydessä kouluviihtyvyyteen ja kiinnittymiseen koulussa sekä vähäisempiin koulupoissaoloihin. Poissaolojen taustalla voi olla psyykkisiä tai somaattisia, perheeseen tai tunne-elämään sekä vuorovaikutustaitoihin ja sosiaaliseen kanssakäymiseen liittyviä haasteita tai mielialaoireilua. Lisäksi syinä voivat olla oppimisen, tarkkaavuuden ja keskittymisen vaikeuksia, haasteita opiskelumotivaatiossa sekä koulukiusaamista (Koljonen, P. 2023, 9).

Laukaan kunnan perusopetuksessa on laadittu [Läsnäolon tukemisen ja poissaoloihin puuttumisen malli](#), joka on otettu käyttöön 1.8.2022, ja päivitetty valtakunnallisen ohjeistuksen mukaan keväällä 2023. Tässä mallissa on kuvattu, miten kouluun kiinnittymistä, koululäsnäoloa ja vertaissuhteita tuetaan ja poissaoloja ennaltaehkäistään. Ennaltaehkäisevän työn osaksi on kunnassa 1.8.2022 käyttöön otettu [Hyvinvointiopetuksen vuosikello](#).

Läsnäolon tukemisen ja poissaoloihin puuttumisen mallissa kuvataan, miten poissaoloja seurataan suunnitelmallisesti niin että niistä kerätty tieto on käytettävissä poissaolojen ehkäisemiseen ja varhaiseen puuttumiseen lukuvuoden aikana. Yhteistyö huoltajien tai muun laillisen edustajan kanssa on niin ikään kuvattu tässä mallissa. Lisäksi kouluilla on käytettävissä läsnäolon tukemiseen ja poissaoloihin puuttumiseen liittyvää tukimateriaalia, jota löytyy Teamsista: Laukaan hyvinvointiopetuksen vuosikello 0–9.

Poissaolojen suunnitelmallinen seuraaminen ja puuttuminen: Luokanopettajia ja -ohjaajia muistutetaan poissaolojen säännöllisestä seuraamisesta ja niihin puuttumisesta kuukausittain. Poissaolojen juurisyitä selvittäessä tulee huomioida yhtenä mahdollisena selittävänä tekijänä koulukiusaaminen, joka voi jäädä aikuisilta huomaamatta. Tarkastelussa huomioidaan sekä poissaolojen laatu että määrä. Lukukauden puolivälissä luokkatasoisia poissaoloja käsittelee koulun yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä, joka pyrkii selvittämään poissaolojen syitä, seuraa ja kehittää yhteistyötä koulun sisällä sekä organisoii yhteistyötä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa koulupoissaolojen vähentämiseksi. Opetuksenjärjestäjä seuraa poissaoloja koulun ja kunnan tasolla opiskeluhoiton ohjausryhmässä puolivuositain. Luokanopettaja tai -ohjaaja on vastuussa seurannasta ja puuttumisesta siihen saakka, kun perustetaan monialainen yksilöllinen opiskeluhoitoryhmä, jossa sovitaan työnjaot ja vastuut siitä eteenpäin.

Jos oppilaan poissaolot lisääntyvät, niistä herää huoli tai ne pitkittyvät, opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisiin tulee ottaa yhteyttä viipymättä oppilas- ja opiskelijahuoltolain 16 § kuvaamalla tavalla. Perusopetuslaki 40 § määrittää henkilötietojen salassapidosta ja tietojenkäsittelystä. Siirrettävien tietojen tulee olla opetuksen järjestämisen kannalta tarpeellisia. Lain mukaan opettaja voi konsultoida opiskeluhoitopalvelujen henkilöstöä silloin, kun huolen aihe vaikuttaa oppilaan oppimiseen ja koulunkäyntiin. Opetushenkilöstöllä on mahdollisuus konsultoida opiskeluhoitopalvelujen henkilöstöä anonymisti, jos huoli oppilaasta herää. Erityisopettajilla on käytössään varhaisen huolen kartoituslomakkeet oppilaalle, huoltajalle ja opettajalle. Poissaolojen syiden selvittämiseen tarkoitettuja lomakkeita (esim. ISAP ja SRAS-R) mm. erityisopettajat, kuraattorit ja terveydenhoitajat voivat käyttää työkalunaan.

Yksilöllisiä toimia ovat oppilaiden myönteinen ja henkilökohtainen kohtaaminen, positiivinen palaute sekä riittävät ja oikea-aikaiset oppimisen tukitoimet, kodin ja koulun vuorovaikutus ja yhteistyön tekeminen. Poissaolojen ehkäisemisessä on tärkeää huomioida erityisesti tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelu. Näiden taitojen oppimista ja kehittymistä tuetaan kaikissa koulun arkisissa tilanteissa.

On tärkeää, että toimitaan [Läsnäolon tukemisen ja poissaolojen puuttumisen mallin](#) mukaan: läsnäolon ja poissaolojen merkityksestä ja niiden seuraamisen käytänteistä tiedotetaan aktiivisesti oppilaille ja koteihin, poissaoloihin reagoidaan tarpeeksi varhain ja poissaolot merkitään ajantasaisesti ja niitä seurataan.

POISSAOLOIHIN PUUTTUMINEN

1

POISSAOLOJEN ENNALTAEHKÄISY

- Oppilasta tukevat myönteinen ja yksilöllinen kohtaaminen
- Positiivinen palaute
- Riittävät ja oikea-aikaiset oppimisen tukitoimet
- Kodin ja koulun yhteistyö ja vuorovaikutus
- Yhteisöllinen opiskeluhoito ja kouluissa tehtävä nuorisotyö: hyvinvointia, yhteisöllisyyttä ja osallisuutta tukeva toiminta
- Poissaolojen ajantasainen merkitseminen ja niiden seuranta
- Aktiivinen tiedottaminen oppilaille ja koteihin läsnäolon ja poissaolojen merkityksestä ja niiden seuraamisen käytänteistä

2

POISSAOLOJEN SEURANTA

- Luokanopettaja tai -ohjaaja seuraa poissaoloja
- Ottaa huolen puheeksi varhaisessa vaiheessa, mikäli havaitsee oppilaalla huolta herättäviä merkkejä
- Opettaja keskustelee havainnoistaan oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Myös huoltaja voi ottaa opettajaan yhteyttä

3

VARHAINEN PUUTTUMINEN

- Huolta herättäviä merkkejä voivat olla oppilaan
 - Haluttomuus tulla kouluun
 - Luvattomat poissaolot
 - Selvittämättömät tai puutteellisesti selvitetty poissaolot
 - Toistuvat ja pitkäkestoiset sairauspoissaolot
 - Toistuvasti valittamat säryt ja pahoinvointi
 - Toistuvat poissaolot samasta oppiaineesta, tietyiltä viikonpäiviltä tai esitelmä- / koepäivinä.
 - Toistuvat myöhästymiset
 - Tunnilta kesken poistumiset, kesken päivän poistumiset
 - Oppilas on koulussa, mutta ei tunneilla
 - Huolestuttavat muutokset käytöksessä

4

TUEN TARPEEN SELVITTÄMINEN

- Tarvitseeko oppilas tukea koulunkäyntiinsä?
- Sovitaan seuranta-ajasta, jolloin luokanopettaja /-ohjaaja seuraa poissaoloja tarkemmin
- Wilmaan tehdään Poissaolojen seuranta -muistio, jonne asiaan liittyvät kirjaukset tehdään

5

POISSAOLOJA 50 TUNTIA LUKUKAUDESSA

- Jos poissaoloja kertyy 50 tuntia (lasketaan myös selvitetty poissaolot), opettaja ottaa yhteyttä oppilaaseen ja huoltajaan ja kertoo, että poissaoloja tarkastellaan, jotta varmistetaan opintojen eteneminen
- Wilman poissaolomuistioon tehdään merkintä keskustelusta oppilaan ja huoltajan kanssa
- Tarvittaessa järjestetään monialainen asiantuntijapalaveri = opiskeluhoitopalaveri
- Tarvittaessa tehdään lastensuojeluilmoitus tai sosiaalihuoltolain mukainen yhteydenotto sosiaalitoimeen tuen tarpeen arvioimiseksi

6

HUOLI JATKUU TAI LUKUKAUDESSA KERTYY 100 POISSAOLOTUNTIA

- Kerrataan oppilaalle annettu tuki ja sen vaikutukset
- Tarjotaan intensiivisempää tukea, esim. yksilölliset pedagogiset ratkaisut, opiskeluhoitopalveluita tai Laukaan HyPen palveluilta
- Seurataan tukitoimien vaikutusta

7

HUOLI JATKUU TAI TUKITOIMET EIVÄT OLE RIITTÄVIÄ

- Tulee tehdä sosiaalihuoltolain mukainen yhteydenotto sosiaalitoimeen tuen tarpeen arvioimiseksi tai
- Tarvittaessa lastensuojeluilmoitus

4.4 Päihteiden käytön ennaltaehkäisy ja puuttuminen

Päihdekasvatusta tehdään varhaiskasvatuksessa, kouluissa, oppilaitoksissa, nuorisotyössä, harrastustoiminnassa sekä sosiaali- ja terveyspalveluissa. Lapsen ja nuoren näkökulmasta kaikki aikuiset voivat toimia esimerkkinä asenteiden ja kulttuurin luoja.

Varhaisen puuttumisen tavoitteena on edistää nuorten päihteettömyyttä ja pyrkiä estämään esimerkiksi laajempien mielenterveysongelmien sekä päihdehäiriöiden syntymistä.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon terveystarkastukset tarjoavat mahdollisuuden päihteiden käytön puheeksi ottamiseen ja mini-interventioihin. Varhaisen puuttumisen lisäksi on huolehdittava sujuvasta hoitoonohjauksesta ja siitä, että päihteiden käytön lopettamisen yhteydessä tarjolla on erilaisia tukimuotoja, kuten vertaistukea ja niistä tulee tiedottaa opiskelijoita riittävästi.

On tärkeää, että yhteisöllisen ehkäisevän päihdetyön menetelmiä käytetään suunnitelmallisesti. Niitä ovat tapahtumat, teemapäivät tai –viikot. Opiskelijoita ja vanhempia osallistetaan ehkäisevän päihdetyön suunnitteluun ja toteutukseen. Ehkäisevää työtä on esimerkiksi Vihtavuoren koulun 5.-9.-luokkalaisten suunnattu Selvä sopimus -toiminta, jossa koulu ja koti tekevät yhteistyötä tsemppaamalla päihteettömyyteen ja palkitsevat yhdessä nuoria järjestämällä mm. retkiä.

Mikäli aikuisella herää huoli oppilaan / opiskelijan päihteiden käytöstä, hänen tulee ottaa asia puheeksi nuoren itsensä kanssa ja ilmoittaa asiasta hänen huoltajalleen, Laukaan päihteisiin puuttumisen mallin mukaisesti. Työntekijän tulee ohjata oppilas / opiskelija opiskeluhuollon palveluihin, jossa hänet tarvittaessa ohjataan päihdeasioihin erikoistuneen psykiatrisen päihdesairaanhoidajan asiakkaaksi. Tarvittaessa kutsutaan koolle yksilökohtainen moniammatillinen opiskeluhoitoryhmä ja / tai tehdään lastensuojeluilmoitus, jonka tekemisestä kerrotaan opiskelijalle ja hänen huoltajalleen.

4.5 Yhteisöllisen opiskeluhoollon toimintamuotoja

Oppilaskuntatoiminta

Perusopetuslaissa (L628/1998) ja lukiolaissa (L629/1998) säädetään, että kouluilla tulee olla sen oppilaista koostuva oppilas-/opiskelijakunta. Sen tehtävänä on edistää oppilaiden yhteistoimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja osallistumista sekä kehittää oppilaiden ja opetuksen järjestäjän välistä yhteistyötä.

Oppilaskuntatoiminta mahdollistaa oppilaiden osallistumisen oman arkensa rakentamiseen ja tekee lapsia/nuoria näkyväksi toimijoina koulussa. Oppilailla on arvokkaita mielipiteitä koskien koulun sääntöjä, välituntitoimintaa, pihan varustelua, tapahtumia, ruokailua, sisustusta ja opetuksen järjestämistä. Heillä on oikeus osallistua koulun toiminnan kehittämiseen. Osallistuminen on myös oppimista ja myös aikuiset oppivat oppilailta. Oppilaiden osallistuminen kehittää heidän kykyään kertoa omat mielipiteensä rakentavasti ja ottaa huomioon toisten mielipiteet. Samalla opitaan, miten yhteisiä päätöksiä tehdään, miten toimitaan yhteisöllisesti ja kehitetään koulun toimintaa yhdessä.

Oppilaskunnan muodostavat koulun kaikki oppilaat. Oppilaskunnan hallitukseen valitaan edustus jokaiselta luokalta tai luokka-asteelta. Lukion opiskelijakunnan hallitukseen valitaan toiminnasta

kiinnostuneita opiskelijoita haastattelujen perusteella. Oppilaskunnan hallituksen ohjaavan opettajan tehtävänä on edistää lasten ja nuorten osallistamista, vaikuttamismahdollisuuksia ja oppilaiden kouluviihtyvyyttä.

Tuki- ja kummioppilastoiminta

Osana koulun yhteisöllistä opiskeluhuoltoa koulussa voidaan järjestää tuki- ja kummioppilastoimintaa, josta vastaavat koulun henkilökunnasta tehtävään nimetyt henkilöt. Luottamustehtävässä toimivat oppilaat ovat vapaaehtoisia nuoria, jotka ovat saaneet tehtävänsä koulutuksen. Kummi- ja tukioppilaat valmistuvat luottamustehtävään osallistumalla koulun järjestämään koulutukseen esimerkiksi, ÄXÄRI, tiimi- ja ryhmätyötaitojen kurssi tai Mannerheimin lastensuojeluliiton järjestämä tukioppilaskoulutus. Kouluttamiseen voivat osallistua myös koulun sidosryhmät. Koulutuksen suorittaneet nuoret voivat hakeutua tukioppilaaksi tai tuki- ja kummioppilaaksi.

Alakoulussa luokkakohtaisten kummioppilaiden tehtävänä on auttaa pienempiä oppilaita sopeutumaan koulun käytänteisiin. Kummioppilaat voivat suunnitella ja toteuttaa erilaisia projekteja yhteistyössä koulun henkilökunnan tai sidosryhmien kanssa. Kummioppilaina toimivat ylempien luokkien oppilaat. He kulkevat kummilapsiensa mukana koko lukuvuoden tai alkuopetuksen ajan. Kummitoiminnalla edistetään koulurauhaa.

Yläkoulussa luokkakohtaiset kummioppilaat (kaksi- tai useampi kummi/luokka) tukevat 7.-luokkalaisten kotiutumista uuteen kouluun. Kummioppilaat avustavat uusien luokkien ryhmäytymisessä esim. yläkouluun tutustumispäivissä ja toimintapäivissä. Yläkoulussa tukioppilaat eli tukarit voivat tutustuttaa oppilaita toisiinsa, esitellä koulua uusille oppilaille, järjestää tapahtumia ja tempauksia, pyytää yksinäisiä mukaan ja puuttua kiusaamiseen.

Nuorisokasvatus koulussa –toiminta

Laukaan kunnan ja Laukaan srk:n yhteiseen Nuorisokasvatus koulussa- toimintaan sisältyvät: kasvatussihteerin opiskeluhuollon palvelut, nuorisotyöntekijöiden järjestämä välituntitoiminta, 7.-luokkalaisten toimintapäivät, pienryhmätoiminta, K12-toiminta, kerhotoiminta, lukion *Sinä ja minä –uskallamme elää* terveystiedon valinnaiskurssi sekä eri oppiaineisiin integroidut retket. Toimintaa edistetään kouluyhteistyön tiimissä, joka kokoontuu neljä kertaa vuodessa.

Kunnan ja Laukaan srk:n yhteisen kasvatussihteerin opiskeluhuollon palvelut (ks. luku 3.3)

K12-toiminta

K12-kasvukurssi on nuorten Kaveritaitojen kurssi, jossa paneudutaan tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoitteluun (5.-6.-luokkalaisille). Kurssi pohjautuu psykologi Thomas Gordonin menetelmiin. Laukaassa K12-kasvukurssit ovat opetussuunnitelman mukaista toimintaa. Kurssit toteutetaan osana alakoulusta yläkouluun siirtymistä (nk. toinen nivelvaihe) yhteistyössä Laukaan kunnan ja Laukaan seurakunnan yhteisen Nuorisokasvatus koulussa -toiminnan kanssa (yhteistyön 4. kori, kasvun ja hyvinvoinnin tukeminen).

Laukaan seurakunta tukee toimintaa kustantamalla oppimateriaalit, retkipäivien kuljetukset sekä mahdolliset aamu- tai välipalat (kokoontumispaikasta riippuen). Toiminnan keskeinen tavoite on edistää lasten ja nuorten sosioemotionaalisten taitojen harjaantumista. K12-ohjaajina toimivat koulutetut K12-ohjaajat.

Kerhotoiminta

Koulun kasvatus- ja opetustyön tukemiseksi voidaan järjestää kerhotoimintaa. Kerhotoimintaa rahoittavat kunnan lisäksi Aluehallintovirasto (Harrastamisen Suomen malli), Opetushallitus ja Laukaan seurakunta. Perusopetuksen tavoitteiden mukaisesti kerhotoiminnan tulee tukea oppilaan eettistä ja sosiaalista kasvua sekä itsensä monipuolista kehittämistä. Kerhotoiminnan tarkoituksena on edistää myönteisten harrastusten viriämistä sekä antaa oppilaalle mahdollisuus muuhunkin kuin tavanomaiseen koulutyöhön turvallisessa ja rauhallisessa ympäristössä.

Kerhotoiminnan tulee tarjota monipuolista, lasta ja nuorta arvostavaa toimintaa sekä tilaisuuksia myönteiseen vuorovaikutukseen aikuisten ja toisten lasten kanssa. Kerhotoiminnan järjestämisen periaatteet tulee kirjata opetussuunnitelmaan ja kerhotoiminta suunnitellaan lukuvuosittain kouluittain. Toimintaa voidaan toteuttaa yhteistyössä koulun sidosryhmien kanssa. Kerhonohjaajina opettajien tai sidosryhmien edustajien lisäksi voivat toimia myös tehtävään koulutetut oppilaat. Kerhotoimintaan osallistuminen on oppilaille vapaaehtoista.

Kerhotoiminnan tavoitteet ovat

- kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen
- lasten ja nuorten osallisuuden lisääminen
- mahdollisuuden antaminen sosiaalisten taitojen kehittämiseen ja yhteisöllisyyteen kasvamiseen
- mahdollisuuden antaminen onnistumisen ja osaamisen kokemukseen
- luovan toiminnan ja ajattelun kehittäminen
- lasten ja nuorten kannustaminen tuottamaan omaa kulttuuriaan
- mahdollisuus oppilaan tuntemisen lisäämiseen
- harrastuneisuuden tukeminen ja myönteisten harrastusten edistäminen.

Pienryhmätoiminta

Yhteisöllisen opiskeluhuollon pienryhmätoiminnan toteutukseen osallistuu vaihtelevasti kunnan ja seurakunnan nuorisotyöntekijöitä yhteistyössä koulujen, opiskeluhuollon sekä sidosryhmien henkilöstön kanssa. Pienryhmien toimintaa rahoittavat koulujen lisäksi Nuorten Akatemian Mahis-toiminta, kunnan vapaa-aikapalvelut sekä Laukaan srk:n koulu- ja oppilaitosyhteistyö. Pienryhmätoiminnalla tuetaan mm. yksinäisten, hiljaisten, surevien tai muutoin tuen tarpeessa olevien oppilaiden sosiaalista, toiminnallista tai tunne-elämän kehitystä.

Välituntitoiminta

Laukaan kouluilla välituntitoimintaa järjestävät kunnan nuoriso-ohjaajat, mahdolliset hanketyöntekijät ja Laukaan srk:n nuorisotyönohjaajat yhteistyössä opiskeluhuollon työntekijöiden kanssa. Välituntitoiminnalla pyritään aktivoimaan koulupäiviä sekä helpotetaan oppilaan osallistumista yhteisölliseen toimintaan.

Koululaisten fyysistä aktiivisuutta välitunneilla on lisätty järjestämällä koulupäivän aikana pitkiä välitunteja. Pitkällä välitunnilla aktiiviselle liikkumiselle jää enemmän aikaa ja silloin on järjestetty erilaista välituntitoimintaa: pidetty välituntikerhoa ja käytetty välituntiliikuntakorttia innostamassa liikkumaan. Välituntiturnaukset ja erilaiset toimintavälitunnit ovat innostaneet yhteisiin peleihin. Yläkouluissa on voitu sopia koulun liikuntavälineiden ja -tilojen käytöstä välitunneilla. Osassa kouluja on pakollisia ulkovälitunteja. Oppilaat ovat voineet toimia välituntitoiminnan vertaisohjaajina ja suunnitella ja ohjata toimintaa tai järjestää liikuntatapahtumia.

7.-luokkalaisten toimintapäivät

Yläkoulujen sidosryhmät (kunnan & srk:n nuorisotyöntekijät) osallistuvat yläkoulujen toimintapäivien suunnitteluun ja toteutukseen yhteistyössä luokanohjaajien, kummioppilaiden, opettajien sekä koulujen opiskeluhuoltopalvelujen henkilöstön kanssa. Toimintapäivät ovat osa yläkouluun siirtymiseen liittyvää ryhmäytymisprosessia.

Oppiaineisiin integroidut opintoretket

Nuorisokasvatus koulussa –toiminta mahdollista yhteisölliseen opiskeluhuoltotyöhön sisältyvien retkien suunnittelun ja toteutuksen yhteistyössä koulujen henkilökunnan ja sidosryhmien kanssa. Laukaan srk tukee taloudellisesti kumppanuuden korien mahdollistamaa yhteistyötä.

Nivelvaihtely

Varhaiskasvatus, esiopetus, perusopetus ja toisen asteen opinnot muodostavat lapsen ja nuoren kasvun, kehityksen ja oppimisen jatkumon. Nivelvaihe -käsitettä käytetään opintopolun isoista siirtymistä: siirryttäessä esiopetuksesta kouluun 1. luokalle, alakoulusta yläkouluun ja yläkoulusta opiskelemaan toisen asteen oppilaitokseen. Nivelvaihtelyn tarkoituksena on vahvistaa oppilaiden hyvinvoinnin edistämisen ja syrjäytymisen ehkäisyn kannalta hyvän opinpolun jatkumoa. Laajemmin työskentelyn tavoitteena on ehkäistä yhteiskunnan palvelujärjestelmien ulkopuolelle putoamista.

Oppilaan turvallista siirtymistä opintopolun eri nivelvaiheissa tuetaan yhteistyöllä, joka ylittää oppilaitosten ja kouluasteiden väliset rajat. Nivelvaiheissa järjestetään siirtopalavereita, joissa oppilaan ja huoltajien kanssa sovitaan siirtävästä tiedosta. Tulevat 1.-luokkalaiset käyvät esiopetuskeväänä tutustumassa tulevaan kouluun, luokkaan ja muihin oppilaisiin. Myös vanhemmat kutsutaan mukaan tähän tutustumispäivään ja heille järjestetään vanhempainilta. Vanhemmille järjestetään heti koulun alettua syksyllä vanhempainillat.

6. luokkien luokanopettajat käyvät keskustelua yläkoulun rehtorin, erityisopettajien, opojen ja opiskeluhuoltopalvelujen henkilöstön kanssa oppilaiden tarkoituksenmukaisista luokkasijoitteluista sekä tuen tarpeista. 6. luokan keväällä opiskelijat käyvät tutustumassa tulevaan yläkouluun ja sen opettajiin, jolloin myös opiskeluhuoltopalvelujen henkilöstö esittäytyy. Kun kasvot tulevat tutuiksi, on esim. kuraattoria ja psykologia helpompi lähestyä. Lisäksi K12-kasvukurssin toiminnan aikana oppilaat voivat tutustua toisiin tuleviin 7.-luokkalaisiin.

Osana nivelvaihtetta tuleville 7.-luokkalaisten vanhemmille järjestetään vanhempainiltoja, joissa on mahdollisuus tutustua oman nuoren luokanohjaajaan. Kaikki 7.-luokkalaiset osallistuvat yleensä syyslukukauden alussa järjestettävään toimintapäivään, joka on osa ryhmäytymisprosessia ja jonka aikana he tutustuvat toisiinsa, luokanohjaajaansa sekä koulussa toimiviin muihin aikuisiin.

9. luokan päätyessä ja opiskelijan siirtyessä toisen asteen opintoihin tehdään tiivistä yhteistyötä oppilaan, opinto-ohjaajan ja huoltajien kanssa. Opiskeluhuoltopalvelujen työntekijät ovat mukana nivelvaiheyhteistyössä. Nivelvaihe pitää sisällään erilaisia oppilaitosesittelyitä, -vierailuja sekä yhteistyötä toisen asteen oppilaitosten kanssa.

Mono-opinnot

Yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttamisessa voidaan hyödyntää myös mono-opintoja valitsemalla terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä teemoja tai sisällyttää monoon niihin liittyviä osaprojekteja, joita

voidaan toteuttaa yhteistyössä koulun sidosryhmien kanssa. Koulujen toimintasuunnitelmaan kirjataan monialaisten oppimiskokonaisuuksien vuosittaiset suunnitelmat.

Hyvinvointiopetuksen vuosikello

Laukaan esi- ja perusopetuksessa toteutetaan [Hyvinvointiopetuksen vuosikelloa](#), joka on hyvinvointiteemainen oppitunti- ja -materiaalikonkaisuus. Vuoden aikana käsiteltäviä teemoja on kahdeksan, ja jokaiseen teemaan on suunniteltu oma oppitunti jokaiselle vuosiluokalle. Tunteja pidetään koulujen tarkemmin suunnitteleman aikataulun mukaan, ja tunnit pitää yleensä oma luokanopettaja tai luokanohjaaja. Tuntien tavoitteena on esimerkiksi edistää ryhmähenkeä, vahvistaa oppilaiden tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä lisätä vuorovaikutusta. Nämä tekijät toimivat apuna myös läsnäolon tukemisessa ja poissaolojen ennaltaehkäisyssä. Oppituntien lisäksi tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelu arkisissa tilanteissa on tärkeä osa koulun toimintakulttuuria.

Nepsy-tsempparitoiminta

Nepsy-tsempparitoiminnan tavoite on antaa kasvatustalon ammattilaisille vertaistukea sekä lisätä tietoa ja ymmärrystä neurokirjon lasten ja nuorten kanssa toimimisessa. Nepsy-tsemppari on varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa toimiva henkilö, jolla on ”sydän kallellaan” nepsy-asioihin. Toisin sanottuna hän on henkilö, joka on kiinnostunut nepsy-kysymyksistä ja haluaa tarkastella esikoulu- ja koulumaailmaa nepsy-näkökulmasta. Nepsy-tsemppari kokee nepsy-asioiden ymmärtämisen ja tukitoimien rakentamisen tärkeänä ja on omassa yhteisössään halukas yhdessä pohtimaan näitä teemoja.

Nepsy-tsempparitoimintaa toteutetaan osana Laukaan yhteisöllistä opiskeluhuoltoa varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa. Kaikilla kouluilla on yksi tai useampi nepsy-tsemppari. Varhaiskasvatuksessa sekä esiopetuksessa varhaiskasvatuksen erityisopettajat toimivat nepsy-tsemppareina. Laukaan nepsy-tsempparitoiminta on osa hyvinvointialueen varhaista tukea lasten ja nuorten ja heidän perheidensä tukemisessa neuropsykiatrisissa vaikeuksissa ja häiriöissä.

Nepsy-tsempparitoimintaa ohjaa [Nepsy-tsempparitoiminnan vuosikello](#). Nepsy-tsempparin käytännön toimet ovat yksikkökohtaisesti vaihdelleet. Nepsy-tsempparin rooli vertaistukena on merkittävä. He ovatkin nostaneet esiin nepsy-teemoja erilaisissa arjen kohtaamisissa, vapaamuotoisissakin. Lisäksi he ovat tuoneet nepsy-teemoja erikseen sovituihin yhteisissä tilaisuuksissa.

4.6 Muita lasten, nuorten ja perheiden tukipalveluja Laukaassa ja yhteistyö tukipalveluita tuottavien tahojen kanssa

Laukaan lasten ja nuorten hyvinvointi- ja perhekeskus HyPe

[Laukaan lasten ja nuorten hyvinvointi- ja perhekeskuksessa](#) (Laukaan HyPe) yhdistyvät lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia tukevat palvelut hallintorajat ylittäen. Tavoitteena on tarjota saavutettavia ja oikea-aikaisia palveluja matalalla kynnyksellä asiakaslähtöisesti. HyPessä toteutetaan ja kehitetään lasten, nuorten ja perheiden palveluja. Laukaan HyPe sovittaa yhteen mm. mtp-tiimin palveluja, nuorisotyötä ja etsivää nuorisotyötä, perheneuvolan palveluja, lasten, nuorten ja perheiden sosiaalityötä sekä opiskeluhuollon palveluja. Laukaan kunnan ja Keski-Suomen

hyvinvointialueen tuottamien palvelujen lisäksi perhekeskustoimintaan kuuluvat myös Laukaan evankelis-luterilaisen seurakunnan, Jyväskylän seurakunnan perheasiainneuvottelukeskukseen (parisuhteen tuki), Mannerheimin Lastensuojeluliiton sekä muiden kolmannen sektorin toimijoiden palveluja (esim. avoin kohtaamispaikkatoiminta). Toimintaa räätälöidään tarpeen mukaan ja tuotetaan yhteistyössä eri verkostotoimijoiden kanssa. Toimintamuotoja ovat yksilö- ja ryhmätoiminta, kohdennettu pienryhmätoiminta sekä koulutukset ja muut avoimet tilaisuudet ja tapahtumat. Palveluja toteutetaan HyPen tiloissa ja jalkautumalla esim. kouluille tai muihin toimintaympäristöihin.

Perhekeskuksen [Nepsy-pysäkiltä](#) perheet saavat tukea ja ohjausta lapsen tai nuoren neuropsykiatriin haasteisiin. Haasteita voivat olla keskittymisvaikeudet, tarkkaavaisuuden, toiminnanohjauksen tai aistisäätelyn haasteet ja ne voivat ilmetä esimerkiksi lapsen suurina tunteina, normaalin arjen takkuisuutena tai hankaluuksina lähtö- tai muutostilanteissa. Nepsy-pysäkit ovat maksuttomia ja toimivat ajanvarauksella. [Vanhemmuuden tukipysäkki](#) on lapsiperheiden vanhemmille suunnattua ohjausta ja neuvontaa. Tukipysäkiltä saat vinkkejä, neuvontaa, kotitehtäviä tai ohjausta muihin palveluihin. Palvelu on maksutonta ja toimii ajanvarauksella.

[Pyydä apua –nappi](#) on matalan kynnyksen sähköinen yhteydenottokanava, jonka kautta saa ohjausta ja neuvontaa oikeanlaisen avun piiriin. Apua voi pyytää nimettömänä. Apua pyytäessä *ei tarvitse tietää*, mihin palveluun tai kehen ammattilaiseen tulee olla yhteydessä. Pyydä apua –nappi on osa Keski-Suomen hyvinvointialueen [sähköisen perhekeskuksen](#) palveluja.

Lasten mielenterveys- ja perheneuvolapalvelut

[Kasvatus- ja perheneuvolassa](#) tuetaan lapsiperheitä erilaisissa haastavissa elämäntilanteissa. Lasten asioissa palvelut on tarkoitettu alle 18-vuotiaille nuorille. Perheneuvolassa työskentelee psykologeja, sosiaalityöntekijöitä ja lastenpsykiatri, jotka tapaavat perheen yleensä työparina.

Perheneuvolaan voi ottaa yhteyttä, kun on huoli lapsen käyttäytymisestä, kehityksestä, mielialasta tai tunne-elämästä, tarvitsee tukea vanhemmuuteen liittyvissä kysymyksissä, tarvitsee selvittelyapua perheen ristiriitatilanteisiin, apua parisuhteen ongelmiin, harkitsee avio-/avoeroa tai perhe tarvitsee apua erosta selviämiseen tai lasta tai perhettä on kohdannut yllättävä tapahtuma esimerkiksi kuolema, onnettomuus tai sairaus.

[Laukaan perheneuvola](#) palvelee laukaalaisia ja hankasalmelaisia perheitä, joissa on alle 18-vuotiaita lapsia ja nuoria. Perheneuvolan asiakasvastaanottoa järjestetään laukaalaisille Laukaan perheneuvolassa ja Lievestuoreen koululla erillisellä ajanvarauksella. Perustellusta syystä asiakas voi asioida myös muussa kuin omassa perheneuvolan toimipisteessä. Lisäksi perheneuvolan työntekijät tapaavat asiakkaita tarvittaessa ja sovitusti myös muilla kuin toimipisteiden paikkakunnilla.

Keski-Suomen hyvinvointialueella toimivat alueelliset [lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelujen tiimit](#) (mtp-tiimit). Tiimit sijoittuvat perheneuvolan yhteyteen, alueesta riippuen. Nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelut on tarkoitettu 13–22-vuotiaille keskisuomalaisille nuorille. Tiimit vastaavat perustason mielenterveyden häiriöiden arvioinnista, hoidosta ja lääkinnällisestä kuntoutuksesta sekä päihdetyöstä. Nuorten perustason palvelut (koulu- ja opiskelu-

terveydenhuolto, opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologityö) ovat ensisijaisia nuorten palveluita mielenterveyden ja päihdeettömyyden tuen asioissa. Mtp-tiimit antavat tarvittaessa mielenterveys- ja päihdeasioissa konsultaatiota muille ammattilaisille. Mtp-tiimiin voivat olla yhteydessä nuori itse tai vanhemmat, eikä vastaanotolle pääsemiseksi tarvita lähetettä. Palveluun voi ohjautua myös koulu- ja opiskeluterveydenhuollon, opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologityön tai sosiaali- ja terveysten palvelujen kautta. Tiimissä työskentelee sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia. Palvelu on asiakkaalle maksutonta. Laukaassa palvelua tarjoaa [Laukaan ja Hankasalmen nuorten mtp-tiimi](#).

Lapsiperheiden sosiaalipalvelut

Jokaisella lapsella on oikeus suojeluun, huolenpitoon sekä turvalliseen kasvuun ja kehitykseen. Sosiaalipalvelut vastaavat monenlaisiin lapsiperheiden avun ja tuen tarpeisiin.

Varhaisen tuen palveluilla tarkoitetaan lapsiperheille ja lasta odottaville henkilöille tarkoitettuja palveluja: palvelutarpeen arviointi, palveluohjaus, lapsiperheiden kotipalvelu, perhetyö, [perhesosiaalityö](#), [tukihenkilö-](#) ja [tukiperhetyö](#). Lisäksi varhaisen tuen palveluihin kuuluu pikkulapsiperheiden psykologipalvelut. Palveluja säätelee sosiaalihuoltolaki (1301/2014), lastensuojelulaki ja terveydenhuoltolaki (1326/2010).

[Lapsiperheiden kotipalvelu](#) on suunnitelmallista, tavoitteellista ja määräaikaista apua perheen yksilölliseen palvelutarpeeseen. Apua voidaan tarjota mm. kodinhoitoon, lastenhoitoon ja vanhemmuuteen liittyvissä asioissa. Palvelu on maksullista, perheen tulot vaikuttavat maksun määrään.

[Perhetyön](#) perustehtävä on tukea perheiden elämänhallintaa ja heidän omien voimavarojensa käyttöä. Perhettä autetaan antamalla neuvoja lasten eri ikävaiheissa ilmeneviin haasteisiin. Perheille voidaan tarjota myös ryhmätoimintaa. Perhetyötä tehdään pääosin perheen kotona.

[Palvelutarpeen arviointi](#) eli PTA on prosessi, jossa kartoitetaan tarkemmin perheen tarvitsemaa tukea. PTA aloitetaan sosiaalitoimessa joko asiakkaan tai muun viranomaisen pyynnöstä (asiakkaan luvalla) tai saapuneen lastensuojeluilmoituksen johdosta.

[Lastensuojelun avohuolto](#) on palveluiden kokonaisuus, jonka tarkoituksena on tukea ja edistää lapsen kasvua ja kehitystä sekä vanhempien mahdollisuuksia vastata lapsen tarpeisiin.

Perusteita avohuollon sosiaalityölle ovat esimerkiksi:

- lapsen kasvuolosuhteet ovat vaarantuneet tai eivät turvaa lapsen terveyttä tai kehitystä
- lapsi omalla käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään ja kehitystään
- lapsi tarvitsee lastensuojelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia

Lastensuojelun kautta saatavia palveluita ovat esim. tehostettu perhetyö, perhekuntoutus, ammatillinen tukihenkilötoiminta ja avohuollon sijoitus. Arvioinnin palveluiden myöntämisestä tekee lastensuojelu.

[Sijaishuollon](#) tarve syntyy, mikäli erilaiset tukitoimet eivät ole pitkäaikaisesti riittäviä turvaamaan lapsen turvallista kasvua ja kehitystä. Tällöin lapsi voidaan ottaa huostaan ja sijoittaa perheeseen,

lastensuojelulaitokseen tai ammatilliseen perhekotiin. Tukitoimet vastaavat aina lapsen ja perheen tarpeita ja ne sovitetään kulloiseenkin yksilölliseen tilanteeseen.

Ensisijainen vastuu lapsen hyvinvoinnista on lapsen vanhemmilla tai muilla huoltajilla. Viranomaisella on kuitenkin velvollisuus tarvittaessa tukea vanhempia heidän kasvatustehtävässään ja tilanteen niin vaatiessa lapsi ja perhe tulee ohjata lastensuojelun piiriin. Lastensuojelu määritellään laissa laajasti: ehkäisevällä lastensuojelulla tarjotaan apua ja tukea riittävän varhain, jolloin pyritään välttämään ongelmien syntymistä tai niiden pahenemista. Tärkeä tehtävä ehkäisevän työn toteuttamisessa on peruspalveluissa kuten neuvolalla, päivähoidolla, koululla ja vapaa-ajan palveluilla. Lapsi- ja perhekohtaisesta lastensuojelusta vastaavat lapsiperhetyön sosiaalityöntekijät. Lastensuojelun asiakkuus alkaa vasta, jos lastensuojelun tarve todetaan tai perheelle annetaan lastensuojelun palveluja tai tukitoimia.

Evankelis-luterilainen seurakunta

Seurakunta tekee koulu- ja oppilaitosyhteistyötä kaikkien Laukaan koulujen kanssa. Yhteistyöstä on sovittu kunnan ja seurakunnan välisellä sopimuksella. Yhteistyössä noudatetaan Opetushallituksen ja Kirkkohallituksen yhdessä laatimaa nk. Kumppanuuden neljän korin mallia. Koulut laativat vuosittain lukuvuoden toimintasuunnitelman liitteeksi suunnitelman, jonka pohjalta tehdään yhteistyötä eri korien sisältöjen mukaisesti. Lukuvuoden päättyessä koulut arvioivat opetussuunnitelman mukaisesti toteutuneen yhteistyön. Kaikkien koulujen arviointien yhteenveto annetaan tiedoksi koulujen johtajille sekä seurakunnan luottamushenkilöille että kunnan ja srk:n yhteisen toimintaryhmän jäsenille.

Seurakunta tekee koulu- ja oppilaitosyhteistyötä. Työ on jaettu neljään eri koriin ja työstä on kirjattu kirjallinen sopimus.

1. Yleissivistävä opetus,

jossa Laukaan evl.srk on yhteistyökumppanina opetussuunnitelman toteuttamisessa, alansa asiantuntijana tai uskonto- ja katsomuskasvatuksen tukijana ja oppimisympäristönä. Toiminta ei sisällä uskonnon harjoittamista. Sitä toteutetaan esimerkiksi srk:n päivänavausten, kirkkoon tutustumisten, 4.-luokkalaisten kotiseurakuntaan tutustumisen = Kulttuurilaukka, oppitunneilla vierailujen ja srk:n osallistumisen monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteutukseen kautta.

2. Perinteiset juhlat ja tapahtumat

Laukaan evl. srk on mukana koulun yhteisöllisyyden luomisessa kunnioittavan läsnäolon periaatteella. Seurakunnan edustaja on kutsuvieraana tai sovitussa tehtävissä ja uskontoon viittaavat juhlatraditiot osa suomalaista kulttuuria. Juhla voi sisältää mm. yksittäisen virren tai hengellisen laulun. Juhla ei ole uskonnonharjoittamista. Näitä ovat esimerkiksi lukukauden aloitus- tai päätösjuhlat, väriviikko, itsenäisyyspäivä.

3. Uskonnolliset tilaisuudet

perustuvat positiiviseen uskonnonvapauteen. Koulu ja seurakunta suunnittelevat ja toteuttavat tilaisuuden yhdessä. Koulun vastuulla on tiedottaa tilaisuudesta koteihin ja lapsen osallistumisesta päättää huoltaja. Koulu tai vastaava taho järjestää tarvittaessa mielekkään vaihtoehdon heille, jotka eivät osallistu. Esim. adventti- tai pääsiäiskirkko /-hartaus, srk:n uskonnollinen teemapäivä koululla, koulujumalanpalvelus, hengelliset konsertit.

4. Kasvun ja hyvinvoinnin tuki

on yhteisölähtöistä ja tasavertaista kumppanuutta. Osallistumista opiskeluhoollon ja työhyvinvoinnin tukemiseen koulun suunnitelmien mukaisesti, kunnioittaen uskontojen ja katsomusten kirjoa. Tätä ovat esim. K12-kasvukurssit, 7-luokkalaisten toimintapäivät, päivystykset, kerhot, kurssit, retket, kriisi- ja suruyhteistyö, kasvatussihteerin toiminta kouluilla sekä koulun henkilökunnan virkistystoiminta.

Nuorisopalvelut

Kunnan vapaa-aikapalveluiden nuoriso-ohjaajat ja seurakunnan nuorisotyönohjaajat osallistuvat kunnan ja seurakunnan yhteiseen Nuorisokasvatus koulussa –toimintaan osana koulujen lukuvuosisuunnitelmiin kirjattua koulujen nuorisotyötä & seurakunta koulun kumppanina – suunnitelmaan kirjattua sidosryhmätyötä.

Nuoriso-ohjaajat ja seurakunnan nuorisotyönohjaajat kuuluvat monialaiseen **kouluyhteistyön tiimiin**, jonka tehtävänä on kehittää ja edistää nuorisotoimijoiden sekä muiden koulun sidosryhmien yhteisöllistä opiskeluhoollotyötä kouluilla. Tiimin toiminnasta vastaa kasvatussihteerä. Koulujen nuorisotyön palvelut ovat ennaltaehkäisevää ja yhteisöllistä opiskeluhoollon toimintaa, jota myös nuorisolaki (L1285/2016) velvoittaa tekemään.

Nuoriso-ohjaajat ja nuorisotyönohjaajat toimivat aktiivisesti yläkouluun siirtymisen nivelvaiheessa esim. Mahis -ryhmissä, 7.-luokkalaisten toimintapäivissä ja K12-kursseilla. He työskentelevät työpareina Laukaan yläkouluilla, tapaavat oppilaita välitunneilla säännöllisesti ja järjestävät yhdessä oppilaille monipuolista välituntitoimintaa. Nuorisotyöntekijät osallistuvat moniin koulujen tapahtumiin, kuten hyvinvointitapahtumiin ja teemaviikkoihin.

Lisäksi seurakunnan nuorisotyönohjaajat yhteistyössä seurakunnan toisten työntekijöiden ja koulujen henkilökunnan kanssa osallistuvat opetussuunnitelmaan sisältyviin koulujen uskonnollisiin tilaisuuksiin ja 4.-luokkalaisten kotiseurakuntaan tutustumisretkien (Kulttuurilaukka) järjestelyihin sekä pitävät päivänavauksia kouluilla lukuvuosisuunnitelmaan kirjatulla tavalla.

Nuorisolain (L1285/2016 9§) mukaan kunnassa tulee olla ohjaus- ja palveluverkosto tai muu vastaava yhteistyöryhmä, jonka kohderyhmänä ovat kaikki kunnassa asuvat nuoret. Verkoston tai muun yhteistyöryhmän tulee toimia vuorovaikutuksessa nuorisoalan järjestöjen, seurakuntien ja muiden nuorten palveluja tuottavien yhteisöjen kanssa. Se vastaa paikallisten viranomaisten kanssa monialaisen yhteistyön yleistä suunnittelusta ja toimeenpanon kehittämisestä nuorten asioissa. Laukaassa toimii nuorten monialainen palvelu- ja ohjausverkosto NUPOVE, joka kutsuu vuosittain Laukaassa nuorten parissa toimivat työntekijät toimijatason tapaamiseen.

Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva 15–28-vuotias nuori ja auttaa hänet sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaansa sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. Etsivä nuorisotyö painottuu peruskouluissa ennaltaehkäisevään työhön kertoen työstään 9.-luokkalaisille. Toisella asteella lukiossa ja ammattiopistossa etsivä nuorisotyö kertoo työstään, jalkautuu opiskelijoiden pariin ja tekee palvelusta helpommin lähestyttävää sekä tekee opiskelijoiden kanssa yksilötyötä. Etsivä nuorisotyö on osa yhteisöllisiä opiskeluhoolloryhmiä toisella asteella. Etsivä nuorisotyöntekijä tarvittaessa ohjaa opiskelijan opiskeluhoollon palveluihin

ja tekee yhteistyötä koulun ja oppilaitoksen henkilökunnan kanssa sekä osallistuu tarvittaessa yksilöllisiin opiskeluhuoltopalaveriin.

Poliisi

Turvalliseksi koetulla ympäristöllä on oleellinen merkitys yleisen viihtyvyyden ja hyvinvoinnin kannalta. Avoimuus ja läpinäkyvyys ylläpitävät kansalaisten luottamusta poliisiin ja lisäävät lähipoliisitoiminnan vaikuttavuutta.

Poliisin työn tavoitteena on yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen, rikosten ja häiriöiden ennalta estäminen sekä poliisin ja kansalaisten hyvien suhteiden vaaliminen. Koulun ja poliisin yhteistyö painottuu ennaltaehkäisevään työhön, esimerkiksi laillisuus- ja liikennekasvatuksessa sekä päihdeasioissa. Poliisin vierailut ovat luonnollinen tapa edistää turvallisuutta kouluissa ja oppilaitoksissa. Poliisi työskentelee ennalta estävässä työssä myös sosiaalisessa mediassa keskustelemassa poliisin toiminnasta ja sen kehittämisestä. Poliisi voi olla apuna myös esimerkiksi koulukiusaamista koskevissa yksittäistapauksissa. Turvallisuusalan asiantuntijana poliisi voi tarjota apua myös koulujen suunnitelmien laatimisessa (turvallisuussuunnitelma ja suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä).

Ankkuritoiminnan painopiste on alle 15-vuotiaissa nuorissa. Varhaisen puuttumisen kautta ennalta estetään alaikäisten rikollista käyttäytymistä sekä perhe- ja lähisuhdeväkivaltaa ja ohjataan osapuolia tarvittaessa avun ja tuen piiriin. Ankkuritoimintaa toteutetaan moniammatillisesti: tapauksen ja tarpeen mukaisesti mukana on poliisin, sosiaali- ja terveysalan ja nuorisotyön toimijoita.

5. YKSILÖKOHTAINEN OPISKELUHUOLTO JA SEN TOTEUTTAMINEN

Yksilökohtaista opiskeluhuoltoa ovat koulu- ja opiskeluterveydenhuolto, psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä monialainen yksilökohtainen opiskeluhuolto. Kouluterveydenhuollossa toteutettavat laajat terveystarkastukset sekä muut määräaikaistarkastukset ovat osa yksilökohtaista opiskeluhuoltoa.

Kuraattori- ja psykologipalvelut ovat oppilaiden ja opiskelijoiden helposti saavutettavissa oppilaitoksen tiloissa tai niiden läheisyydessä ja koulutuksen järjestäjän tulee tarjota palveluille asianmukaiset tilat. Opiskeluhuolto on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää, koko yhteisöä tukevaa toimintaa. Asiantuntijan arvioimassa kiireellisessä tapauksessa oppilaalla on oikeus tavata työntekijää samana tai seuraavana työpäivänä. Kiireettömässä tilanteessa palveluun pitää päästä seitsemän työpäivän kuluessa.

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tavoitteena on seurata ja edistää oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Tärkeää on varhaisen tuen turvaaminen ja ongelmien ehkäisy. Yksilökohtainen työ edistää koko myös oppilaitosyhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta. Opiskeluhuoltopalvelujen työntekijöillä on koulutusta erilaisten menetelmien käyttöön esim. Lapset Puheeksi, IPC (Interpersoonalliseen psykoterapiaan pohjautuva strukturoitu menetelmä nuorten

lievän ja keskivaikean masennusoireilun hoitoon 12–18-vuotiaille), Cool Kids eli kognitiiviseen käyttäytymisterapiaan perustuva ahdistuksen hoito-ohjelma lapsille ja nuorille, joko yksilötyöskentelynä tai ryhmämuotoisena interventiona tai tukea tarkkaavuuden ja toiminnanohjauksen haasteissa lapsia ryhmämuotoisesti.

Oppilaan osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa asioissa. Lähtökohtana on yhteistyö oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Yksilökohtainen opiskeluhoito perustuu aina vapaaehtoisuuteen ja sitä voidaan toteuttaa vain oppilaan tai opiskelijan omalla suostumuksella, tai jollei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhoitoa palveluja.

Oppilaan itsenäinen asema yksilökohtaisen opiskeluhoitoa asiakkaana korostuu suhteessa hänen huoltajaansa tilanteissa, joissa opiskelija on riittävän kehittynyt arvioimaan käsiteltävänä olevaa asiaansa ja ottamaan itsenäisesti vastuuta siitä. Alaikäinen voi ottaa huomioon ikänsä, kehitystasonsa ja muut henkilökohtaiset ominaisuutensa sekä asian laadun, painavasta syystä kieltää huoltajaansa osallistumasta itseään koskevaan opiskeluhoitoa asian käsittelyyn sekä antamasta itseään koskevia salassa pidettäviä opiskeluhoitoa tietoja huoltajalleen tai muulle lailliselle edustajalleen, jollei se selvästi ole hänen etunsa vastaista. Arvion oppilaan kypsyydestä ja siitä, olisiko tietojen ja osallistumisen kieltäminen huoltajalta selvästi vastoin alaikäisen oppilaan etua, tekee opiskeluhoitopalvelujen henkilöstöön kuuluva sosiaali- tai terveydenhoitoa ammattihenkilö (kuraattori, psykologi, terveydenhoitaja tai lääkäri). Tehty arvio kirjataan kyseisen ammattilaisen tekemään asiakas- tai potilaskertomukseen.

Yksilökohtaisen, tarpeenmukaisen opiskeluhoitoa jatkuminen seuraavalla koulutusasteella suunnitellaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajien sekä uuden oppilaitoksen opiskeluhoitoa ammattilaisten kanssa. Tällöin sovitaan, ketkä toimivat yhteyshenkilöinä siirtymävaiheen valmistelussa ja kuinka tiedot toimijalta toiselle siirretään. Hyvä käytäntö on, että tuen järjestämiseksi kootaan monialainen asiantuntijaryhmä koolle ja sinne kutsutaan tulevan oppilaitoksen opiskeluhoitoa henkilö mukaan tiedon siirron ja jatkossa tarvittavan tuen varmistamiseksi. Jos opiskelija siirtyy toisen koulutuksen järjestäjän koulutukseen, aikaisemman koulutuksen järjestäjän on pyydettävä opiskelijan taikka, jollei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa tai muun laillisen edustajansa suostumus siihen, että uudelle koulutuksen järjestäjälle voidaan siirtää opiskeluhoitoa asiakasrekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia opiskeluhoitoa jatkuvuuden kannalta. Lisäksi oppilaan yksilökohtaisen opiskeluhoitoa järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä opiskeluhoitoa vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen opiskeluhoitoa järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. (Oppilas- ja opiskeluhoitolaiki 23§).

Opetuksen järjestäjän velvollisuutena on laatia oppilaille ohjaussuunnitelma. Laukaan kunnan ajantasainen [ohjaussuunnitelma](#) on hyväksytty sivistyslautakunnan kokouksessa 14.6.2022. Siinä kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun välistä yhteistyötä ja koulun työelämäyhteistyötä.

Ohjausyhteistyöllä tuetaan oppilaan koulutyötä: opiskelutaitoja, vastuun ottamista omista opinnoista, vuorovaikutustaitoja, valintojen tekemistä ja niiden merkityksen ymmärtämistä ja jatko-opintovalmiuksien kartuttamista. Alakoulussa ohjauksella edistetään oppilaan opiskeluvälmiuksien ja -taitojen kehittymistä sekä tuetaan vähitellen kasvavaa vastuuta koulutyöstä sekä omista tehtävistä ja tavaroista. Alakoulun ohjauksesta vastaa pääosin luokanopettaja yhdessä muiden opettajien (erityisopettaja, aineenopettaja), koulunkäynninohjaajien ja muun henkilökunnan kanssa. Oppilaanohjaus toteutuu pääasiassa eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä.

Yläkoulussa ohjauksen päävastuu ja koordinointi ovat opinto-ohjaajalla. Ohjauksessa ja tehostetussa henkilökohtaisessa oppilaanohjauksessa on kuitenkin tärkeä rooli myös luokanohjaajalla, aineenopettajilla, erityisopettajalla, koulunkäynninohjaajalla, opiskeluhuoltopalvelujen työntekijöillä (kuraattori, psykologi, kouluterveydenhoitaja), kasvatussihteerillä sekä mahdollisuuksien mukaan muilla sidosryhmätyöntekijöillä. Alakoulun ohjauksen tavoitteena on, että oppilaalla on valmiudet siirtyä yläkouluun. Oppilaan siirtyessä yläkouluun, yläkoulun rehtori, opinto-ohjaaja, erityisopettaja ja tarvittaessa muu opiskeluhuollon henkilöstö ovat tiiviissä yhteistyössä alakoulun kanssa.

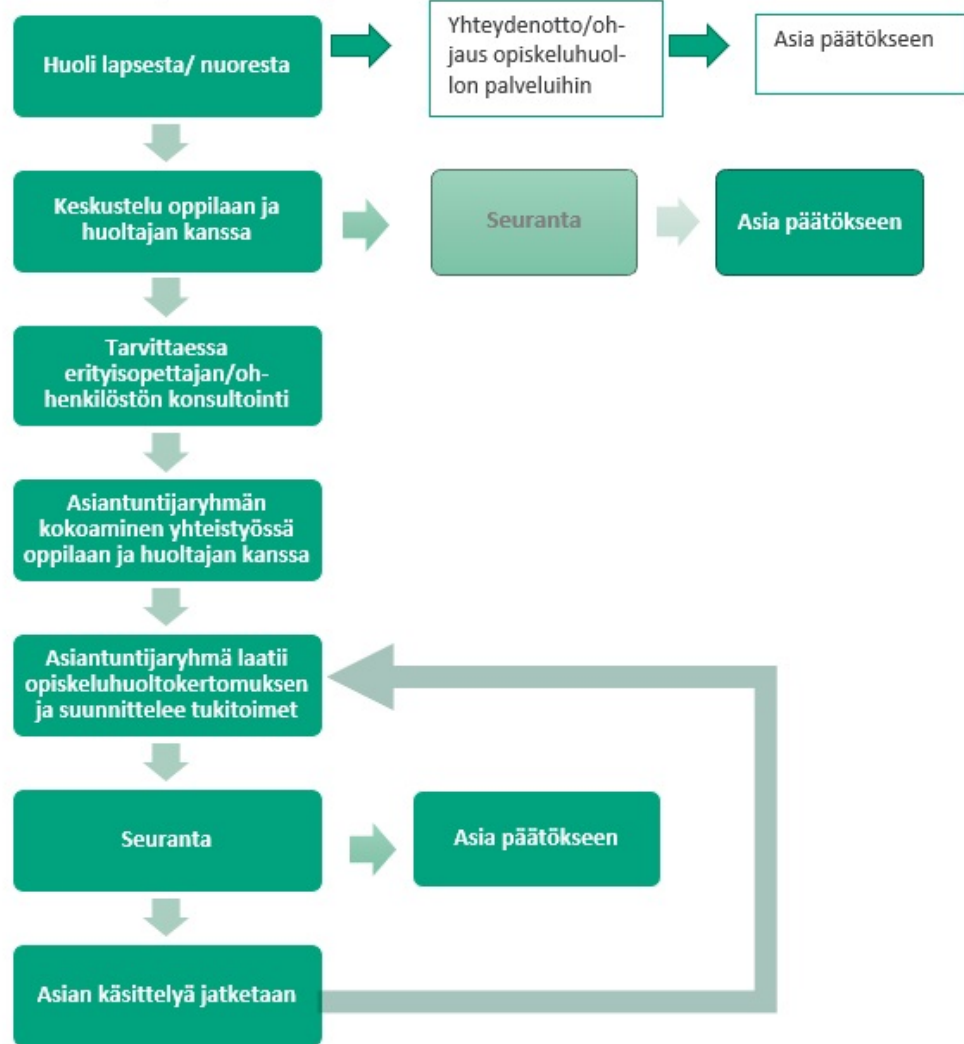
Yläkoulun ohjauksen tavoitteena on myös, että oppilaalla on riittävät tiedot ja taidot hakeutua hänelle mieluisiin jatko-opintoihin ja että hän on sitoutunut opiskelemaan valitsemassaan koulutuksessa. Ohjauksella pyritään siihen, että jokainen peruskoulun päättävä pääsee haluamaansa jatkokoulutukseen. Oppilaan sijoittumista toiselle asteelle seurataan seuraavan lukukauden alettua. Valvontavastuu säilyy perusopetuksen oppilaanohjaajalla elokuun loppupuolelle saakka, jonka jälkeen vastuu siirtyy asuinkunnan oppivelvollisuusvalvojalle siihen saakka, kunnes nuoren oppivelvollisuus päättyy 18-vuotiaana.

5.1 Ohjaaminen yksilökohtaisen opiskeluhuollon palveluihin

Kun herää huoli opiskelijan oppimisesta tai kehityksestä ja ilmenee tarve yhteiseen palaveriin oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa, on mietittävä, onko kyse pedagogisesta vai opiskeluhuollollisesta asiasta. Pedagogisessa palaverissa käsiteltäviä asioita ovat esimerkiksi tuen järjestämiseen liittyvät asiat. Ne ovat osa opetussuunnitelman mukaista opiskeluhuoltoa, eivätkä siis edellytä monialaista asiantuntijaryhmää. Pedagogisen tuen järjestämisestä vastaa opetuksen järjestäjä.

Jos työntekijä arvioi oppilaan tarvitsevan opiskeluhuollon palveluja, on hänen viipymättä otettava yhteyttä koulu- tai opiskeluterveydenhuoltoon, psykologiin tai kuraattoriin. Yhteydenoton tulee tapahtua opiskelijan suostumuksella. Samalla työntekijä luovuttaa tarvittavat tiedot tuen arvioimiseksi.

Yksilökohtaisen opiskeluhoollon prosessi

Opiskeluhoollon palvelujen tarpeen arviointiprosessia on kuvattu seuraavissa Keski-Suomen hyvinvointialueen arviointiprosessikuvioissa:

- linkki esiopetuksen oppilaiden tarkkaavuuden ja toiminnanohjauksen haasteiden arviointiprosessiin <https://www.hyvaks.fi/asiakkaana/hoito-ja-palveluketjut/lasten-ja-nuorten-neuropsykiatriset-vaikeudet/adhdn-diagnosointi/esikouluikaiset>
- linkki perusopetuksen oppilaiden tarkkaavuuden ja toiminnanohjauksen haasteiden arviointiprosessiin <https://www.hyvaks.fi/asiakkaana/hoito-ja-palveluketjut/lasten-ja-nuorten-neuropsykiatriset-vaikeudet/adhdn-diagnosointi/koululaiset>
- linkki toisen asteen opiskelijoiden tarkkaavuuden ja toiminnanohjauksen haasteiden arviointiprosessiin <https://www.hyvaks.fi/asiakkaana/hoito-ja-palveluketjut/lasten-ja-nuorten-neuropsykiatriset-vaikeudet/adhdn-diagnosointi/toisen-asteen-opiskelijat>

Samat arviointiprosessit soveltuvat myös muiden oppilashuollollisten haasteiden kartoittamiseen.

5.2 Monialainen asiantuntijaryhmä (MAR)

Koulujen henkilöstöllä on jatkuva velvollisuus havainnoida oppilaiden koulunkäyntiä ja kehitystä. Jos huoli oppilaasta herää, on koottava tapauskohtainen asiantuntijaryhmä yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa käsittelemään oppilaan asiaa. Se henkilö, jolla huoli herää ja jolle asian selvittäminen työtehtävien perusteella kuuluukutsuu asiantuntijaryhmän koolle. Asian käsittely ja asiantuntijaryhmän kokoonpano perustuvat oppilaan, tai jollei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumukseen. Arvion vajaavaltaisen edun toteutumisesta tekee opiskeluhuoltopalvelujen henkilöstöön kuuluva sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö.

Asiantuntijaryhmään osallistuvat luokanopettaja / luokanohjaaja ja yleensä vähintään yksi opiskeluhuoltopalvelujen työntekijöistä; kuraattori, terveydenhoitaja, psykologi. Lisäksi voidaan kutsua esimerkiksi opinto-ohjaaja, rehtori, erityisopettaja, koulunuorisotyöntekijä, psykiatrinen sairaanhoitaja tai muu tilanteessa keskeinen asiantuntija. Oppilaan / opiskelijan tai sekä hänen että huoltajan kirjallisella suostumuksella (merkintä Wilman opiskeluhuoltokertomukseen kohdassa suostumus) asiantuntijaryhmään voi osallistua oppilaan pyynnöstä myös koulun ulkopuolisia yhteistyötahoja. Asiantuntijaryhmän jäsenet osallistuvat yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen, joten he voivat oppilas- ja opiskelijahuoltolain (L1287/2013) 23 §:n mukaisesti vaihtaa keskenään tähän tehtävään liittyviä välttämättömiä tietoja salassapidon estämättä.

Koulutuksen järjestäjä ylläpitää monialaisen yksilökohtaisen opiskeluhuollon asiantuntijaryhmien työstä muodostuvaa opiskeluhuoltorekisteriä. Rekisteriin tallennetut tiedot ovat salassa pidettäviä, ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki määrittää tarkasti, kenellä on oikeus saada näitä tietoja. Koulutuksen järjestäjä vastaa opiskelijarekisteriin kuuluvien henkilötietojen lainmukaisesta käsittelystä (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 22 §).

Opiskeluhuoltokertomus muodostuu oppilaskohtaisesti, aikajärjestyksessä laadituista erillisistä muistioista. Tämän tarkoituksena on turvata, että oppilaan opiskeluhuollon tarpeen selvittäminen ja sen pohjalta toteutetut toimenpiteet ja niiden perusteet tulee dokumentoitua asianmukaisesti. Lisäksi kaikkien osapuolten, erityisesti opiskelijan, mutta myös työntekijöiden oikeusturvan kannalta on välttämätöntä, että tiedot säilyvät tallennettuina ja muuttumattomina, myös mahdollisten tulevaisuudessa toteutettavien selvitysten ja toimenpiteiden taustatiedoksi. Tiedot ovat myös myöhemmin käytettävissä riippumatta työntekijöiden vaihtumisesta.

Oppilas- ja opiskeluhuoltolain (L1287/2013 20§) mukaan jos opiskeluhuoltokertomukseen sisältyviä tietoja annetaan henkilölle, joka ei osallistu opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhuollon tarpeen selvittämiseen tai sen toteutukseen taikka niihin liittyviin tehtäviin, asiakirjaan on merkittävä, mitä tietoja, kenelle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

Opiskeluhuoltokertomukseen tulee kirjata seuraavat asiat:

- 1) nimi, henkilötunnus ja kotikunta sekä alaikäisen tai muutoin vajaavaltaisen opiskelijan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot;
- 2) asian aihe, tausta ja vireille panija;
- 3) tiedot asian käsittelystä monialaisen asiantuntijaryhmän kokouksessa, kokoukseen osallistuvat henkilöt ja heidän asemansa;

- 4) suunnitelma toimenpiteistä opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi ja niiden toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot;
- 5) opiskelijaa koskeva välttämätön tieto liittyen opiskeluhuollossa toteutettuihin ja toteutettaviin toimenpiteisiin;
- 6) kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammattinsa tai virka-asemansa.

6. YHTEISTYÖ OPPILAIKEN, PERHEIDEN, KOULUSSA TYÖSKENTELEVIEN JA MUIDEN HYVINVOINTIA TUKEVIEN TAHOJEN KANSSA

Koulun rooli on olla aktiivinen ja aloitteellinen rakentaja kodin ja koulun yhteistyössä ja sitä suunnitellaan, kehitetään ja arvioidaan yhdessä opiskelijoiden ja huoltajien kanssa. Vastuu kodin ja koulun yhteistyön edellytysten kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä. Yhteistyön lähtökohtana on luottamuksen rakentaminen, tasavertaisuus ja keskinäinen kunnioitus. Yhteistyössä otetaan huomioon perheiden moninaisuus sekä tiedon ja tuen tarpeet. Yhteistyön onnistumiseksi tarvitaan koulun henkilöstön aloitteellisuutta ja henkilökohtaista vuorovaikutusta huoltajien kanssa sekä muutoin monipuolista viestintää. Kodin ja koulun yhteistyötä toteutetaan sekä yhteisö- että yksilötasolla. Vanhemmille suunnattua viestintää toteutetaan viestein ja tiedottein ja siinä hyödynnetään Wilmaa ja koulujen kotisivuja. Vanhempainiltojen lisäksi huoltajia kutsutaan osallistumaan koulun juhliin, retkiin ja muihin tapahtumiin.

Huoltajille tarjotaan mahdollisuuksia tutustua koulun arkeen ja osallistua koulun toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen yhdessä koulun henkilöstön ja oppilaiden kanssa. Yhteinen arvopohdinta luo perustaa yhteiselle kasvatustyölle. Vanhempien verkostoituminen ja yhteinen toiminta vahvistavat yhteisöllisyyttä ja antavat tukea opettajien ja koulun työlle. Kodin ja koulun yhteistyössä edistetään myös huoltajien keskinäistä vuorovaikutusta ja luodaan pohjaa vanhempainyhdistystoiminnalle.

Vanhempien ja oppilaiden edustajia kutsutaan mukaan yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän kokouksiin, joita kouluilla järjestetään vähintään kaksi kertaa lukukaudessa, tarpeen mukaan useamminkin. Yksilötasolla kodin ja koulun yhteistyötä vahvistetaan mm. lapsen arviointikeskusteluissa, yksilökohtaisissa vanhempainvarteissa, Wilma-viestinnän kautta sekä oppilaan henkilökohtaisen tuen järjestämistä koskevissa tapaamisissa.

Koulut tekevät myös yhteistyötä keskenään ja sen tavoitteena on edistää opetuksen kehittämistä ja yhtenäisyyttä sekä vahvistaa henkilöstön osaamista. Yhteistyötä tarvitaan myös perusopetuksen nivelvaiheissa ja oppilaiden siirtyessä koulusta toiseen. Usein myös eri kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen, oppimisen tuen sekä opiskeluhuollon sujuva järjestäminen edellyttää hyvää koulujen välistä yhteistyötä.

Koulu toimii yhteistyössä varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, valmistavan opetuksen sekä lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa eheän oppimispolun varmistamiseksi. Hyvä yhteistyö kerho- sekä aamu- ja ilta- ja päivätoiminnan kanssa edistää oppilaiden hyvinvointia. Yhteistyö nuorisoi-, kirjasto-, liikunta- ja kulttuuritoimen, poliisin sekä seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden lähiympäristön toimijoiden, kuten museoiden ja nuorisokeskusten kanssa lisäävät oppimisympäristöjen monipuolisuutta ja tukee koulun kasvatustehtävää.

Henkilöstöä tuetaan/koulutetaan kohtaamaan oppilaita ja heidän perheitään. Työntekijöitä ohjataan perehtymään kunnan esi- ja perusopetuksessa käytössä oleviin suunnitelmiin ja toimintaohjeisiin.

6.1 Yhteistyö kouluympäristön terveellisyiden, turvallisuuden ja kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkistuksissa sekä turvallisuuden edistämisessä

Kaikissa kouluissa tehdään lakisääteiset, määräaikaisten (kolmen vuoden välein) kouluympäristön terveellisyiden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastukset ja tarkoituksena on, että tarkastuksiin osallistuvat tahot ovat paikalla samaan aikaan. Tarkastuksia tehdään yhteistyössä mm. ympäristöterveydenhuollon, kouluterveydenhuollon ja työterveyshuollon, työsuojelun ja tilapalveluiden kanssa. Tarkastuksissa perehdytään kouluyhteisön hyvinvointiin, koulun yleiseen kuntoon, sisäilman laatuun, puhtaanapitoon, välituntipihojen kuntoon, kulkuväyliin ja muihin mahdollisesti vaaraa tai terveydellistä haittaa aiheuttaviin seikkoihin.

Koulun johtaja yhteistyössä koulun opiskeluhuoltoryhmän kanssa huolehtii tarkastuksen käytännön järjestelyistä ja vastaa tarkastukseen liittyvästä tiedottamisesta oppilaille, opiskelijoille, huoltajille ja henkilöstölle. Ryhmä koordinoi ennen tarkastusta toteutettavat tiedonkeruut ja muut yhteisön hyvinvointiin liittyvät selvitykset oppilaitoksessa sekä kokoaa saadut tiedot yhteen. Tarkastusta varten se kokoaa yhteen myös tarkastusvälillä kertyneet tiedot, esimerkiksi Kouluterveyskyselyistä. Ryhmän monialaisuus (esim. rehtori, opettajia, kuraattori, psykologi, terveydenhoitaja, lääkäri, oppilaiden, opiskelijoiden ja huoltajien edustus) varmistaa parhaan asiantuntemuksen arvioida yhteisön hyvinvointia.

Turvallisuuden edistämiseen kuuluvat myös koulukuljetuksia, tapaturmien ennaltaehkäisyä ja tietoturvallisuutta koskevat toimintatavat. Oppilaat ja huoltajat otetaan mukaan oppilaitoksen turvallisuustyöskentelyyn sekä hyödynnetään myös alueen muiden turvallisuustoimijoiden kuten poliisin, pelastusviranomaisen ja kolmannen sektorin asiantuntemusta.

6.2 Opettajan antaman oppilaan hyvinvointia ja selviytymistä kuvaavan laajan terveystarkastuksen arvion toimintakäytänteet ja suostumus

1., 5. ja 8. luokilla laajoissa terveystarkastuksissa oppilaan hyvinvointia arvioidaan laajasti eri kehitysympäristöissä, myös koulussa. Huoltajat kutsutaan mukaan tähän terveystarkastukseen. Laajaan terveystarkastukseen sisällytetään opettajan arvio oppilaan oppimisesta, kehityksestä ja hyvinvoinnista koulussa, mikäli huoltaja antaa siihen kirjallisen suostumuksen.

Kouluterveydenhoitaja huolehtii siitä, että Oppilaan oppiminen ja hyvinvointi koulussa -lomake jaetaan oppilaille kotiin vietäväksi ennen luokan terveystarkastusta. Huoltaja ja oppilas täyttävät lomakkeeseen omat näkemyksensä, ja palauttavat sen kouluterveydenhuoltoon. 1. ja 5. luokalla kouluterveydenhoitaja toimittaa opettajalle täytettäväksi lomakkeet, jos huoltaja on antanut tiedonsiirtoluvan. 8. luokalla terveydenhoitaja toimittaa opettajalle vain ne lomakkeet, joissa sekä huoltaja että oppilas ovat allekirjoittaneet tiedonsiirtoluvan. Jos huoltajan ja 8.-luokkalaisen

oppilaan suostumusta ei ole saatu, ei lomaketta toimiteta opettajalle. Tällaisessa tilanteessa voidaan kuitenkin opetuksen järjestämisen kannalta välttämätöntä tietoa siirtää siten, kuin perusopetuslaki (40 §) mahdollistaa.

Opettaja palauttaa täytetyt lomakkeet kouluterveydenhuoltoon ennen luokan tarkastusten alkua. Tarkastustilanteessa kouluterveydenhuollon henkilöstö antaa opettajan täyttämän lomakkeen huoltajalle ja oppilaalle nähtäväksi ja lomakkeen teemoista keskustellaan osana kokonaisvaltaista terveyden ja hyvinvoinnin arviota. Tarkastuksen lopuksi kouluterveydenhuollon toimija keskustelee huoltajan ja oppilaan kanssa siitä, onko tarkastuksessa tullut esiin asioita, joista opettajankin olisi hyvä tietää. Siirrettävistä tiedoista he sopivat yhdessä ja kouluterveydenhuollon työntekijä kirjaa ne lomakkeelle. Päätöskykyiseksi arvioitu oppilas voi allekirjoittaa suostumuksen itse, muussa tapauksessa allekirjoitus suostumukseen pyydetään huoltajalta.

Siirrettävien tietojen tulee olla opettajalle tarpeellisia oppilaan opetuksen, yksilöllisten tarpeiden huomioimisen tai tuen järjestämisen kannalta. Tarpeetonta tietoa ei ole lupa siirtää asianomaisen suostumuksellakaan. Opetuksen järjestämisen kannalta välttämätöntä tietoa voidaan siirtää siten, kuin perusopetuslaki (40 §) mahdollistaa. Kouluterveydenhuolto huolehtii siitä, että opettaja saa sovituksen palautteen. Samalla voidaan antaa anonyymiä yleistä palautetta luokan hyvinvoinnista luokkayhteenvetäessä ja pohtia mahdollisesti tarvittavia toimenpiteitä hyvinvointiin liittyen.

6.3 Opiskelijan erityisruokavalion, sairauden vaatiman hoidon tai lääkityksen järjestäminen

Erytisruokavaliota toteutetaan koulun henkilöstön, ruokapalvelun sekä oppilaan ja vanhempien yhteistyönä. Tarvittaessa tehdään yhteistyötä terveydenhuollon kanssa. Kun terveydelliset syyt edellyttävät erityisruokavalion noudattamista, tulee sen perustua lääkärin tai ravitsemusterapeutin todistukseen. Ruokavalion maidottomuudesta tarvitaan todistus ruokapalveluihin. Todistusta ei edellytetä laktoosittoman tai kasvisruokavalion saamiseksi. Lasten vegaaniruokavalio edellyttää ruokavalio-ohjausta.

Laukaassa käytänteenä on, että ruoka-allergian vuoksi erityisruokavalio toteutetaan, jos ruoka-aineesta voi aiheutua vakavia oireita tai jos vältettävä ruoka-aine on ravitsemuksellisesti keskeinen. Lieviä oireita (esim. suun kutina, lievä iho-oire) aiheuttava ruoka-allergia ei ole edellytys erityisruokavaliolle, vaan oireita aiheuttavia ruoka-aineita käytetään oireiden sallimissa määrin. Lieviä oireita aiheuttavan ruoka-aineen voi siirtää lautasen sivuun tai syödä ko. ruoka-ainetta itselle sopivan määrän.

Erytisruokavalioiden ilmoittamisen lomake löytyy Laukaan kunnan nettisivuilta ruokapalveluiden alta <https://www.laukaa.fi/asukkaat/kasvatus-ja-opetus/opetuksen-ja-varhaiskasvatuksen-palvelut/ruokailu-ja-erityisruokavaliot/>. Huoltaja täyttää lomakkeen ja toimittaa sen suoraan esiopetukseen / kouluun. Huoltajan vastuulla on ilmoittaa ruokavaliossa tapahtuvat muutokset lapsen esiopetukseen / luokanopettajalle, josta tieto siirtyy ruokapalveluun.

Sairauden vaatima koulupäivän aikainen hoito, mm. lääkityksen järjestäminen, suunnitellaan tapauskohtaisesti. Lapsen tai nuoren lääkehoidosta ja sen informoinnista huolehtii huoltaja.

Koulupäivänaikaisen lääkehoidon käytännön toteuttamisesta laaditaan yhdessä huoltajien ja koulun lähiaikuisten kesken sekä tarvittaessa yhteistyössä terveydenhuollon kanssa yksilöllinen kirjallinen lääkehoitosopimus. Päivänaikaisesta lääkityksestä huoltaja informoi henkilöstöä (esim. astmalääkitys) ja jos sairaudenhoito vaatii henkilöstön kouluttautumista, sairautta hoitava taho ja huoltaja huolehtivat tarvittavasta koulutuksesta, terveydenhoitaja voi olla tässä apuna.

6.4 Opiskeluhuollon tuki kurinpitotapausten tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä

Luokanopettajien ja luokanohjaajien on hyvä tarkkailla opiskelijakohtaisesti kurinpitotapausten määriä ja niiden perusteita. Jos perusteet herättävät huolta koulunkäynnistä tai elämänhallinnan haasteista, on opettajan keskusteltava huolesta oppilaan ja huoltajan kanssa ja tarvittaessa ohjattava oppilas opiskeluhoitopalveluiden piiriin.

Perusopetuslain (1998/628 36 § 3 mom. ja 36 h §) mukaan opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaalle, jolle on määrätty kurinpitotoimi tai jolta opetus on evätty jäljellä olevan ja enintään sitä seuraavan työpäivän ajaksi, tarjotaan opiskeluhoollon palveluita. Epäämisen aikana oppilaalle on järjestettävä 36 h §:ssä tarkoitettuna opiskeluhoollona mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhoollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi oppilaalle on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen.

Kurinpitotoimi kirjataan Wilman Kurinpitotoimet-lomakkeelle. Mikäli päädytään opetuksen epäämismenettelyyn, opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen suunnitelma, joka kirjataan Wilman Kurinpitotoimet-lomakkeelle.

6.5 Joustava perusopetus

Joustava perusopetus eli JOPO on tarkoitettu oppilaalle, joka hyötyy toiminnallisuudesta ja opiskelun työpainotteisuudesta. Se soveltuu oppilaalle, jolla on oppimiseen liittyviä keskittymisvaikeuksia, itsetuntoon liittyviä ongelmia tai joka tarvitsee enemmän henkilökohtaista ohjausta tai on syrjäytymisriskissä. JOPO-opetukseen hakeutuvan oppilaan koulumenestys yläkoulussa ei ole vastannut hänelle asetettuja tavoitteita tai oppilaan todellista osaamista.

Laukaan kaikilla yläkouluilla on JOPO-luokka, joiden toimintaa koordinoi kuntakohtainen JOPO-ohjausryhmä. JOPO-luokilla on 8.- ja/tai 9.-luokkalaisia, koulun oman harkinnan mukaan. Joustavaan perusopetukseen voivat hakea kaikki Laukaan kunnan oppilaat. Opiskelemaan JOPO-luokille haetaan maaliskuun aikana ja hakijat haastatellaan. Oppilasvalinnasta tehdään hallintopäätös. JOPO-työryhmä (JOPO-opettaja, JOPO-ohjaaja, rehtori) päättää haastattelujen (oppilaan ja huoltajien) sekä hakemusten perusteella ketä JOPO-luokalle valitaan. Enimmillään opetusryhmässä voi olla 10 opiskelijaa. Joustavassa perusopetuksessa jokaiselle opiskelijalle laaditaan suunnitelma. Mikäli oppilas saa oppilaskohtaista tukea, joustava perusopetus kuvataan oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa. Joustavan perusopetuksen toimintaan voidaan ottaa myös perusopetuslain 20 c §:n mukaisia oppilaskohtaisia tukitoimia saava oppilas, mikäli oppilas

kykenee noudattamaan joustavassa perusopetuksessa käytettävää opetussuunnitelmaa ja järjestelyä voidaan kokonaisuutena pitää oppilaan edun mukaisena.

JOPO-ryhmässä opiskelijoita tukevat opettaja ja hänen työparinaan on päätoiminen kasvatusohjaaja/nuoriso-/sosiaalityön ammattilainen. JOPO-ryhmä opiskelee pääasiassa omissa tiloissa, mutta osallistuu muiden oppilaiden kanssa opiskeluun taito- ja valinnaisaineissa. Lähiopiskelujaksolla opiskellaan koulussa sekä muissa oppimisympäristöissä, kuten leirikoulussa ja vierailukäynneillä yrityksissä. Opiskelu järjestetään pitkälti projektimuotoisena lähiopiskeluna ja työssäoppimisjaksoina. Yksilöllisin järjestelyin huolehditaan myös oppilaanohjauksesta, joilla tuetaan toisen asteen opintoihin sijoittumista. Oppilaanohjauksesta huolehtivat JOPO-opettaja ja opinto-ohjaaja yhteistyössä. Opiskelija-asioissa tehdään tiivistä yhteistyötä sivistys- ja vapaa-aikapalvelujen, sosiaali- ja terveyspalvelujen, seurakunnan sekä huoltajien kanssa.

6.6 Moniammatillinen yhteistyö oppilaskohtaisessa tuessa

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt luovat pohjan laadukkaalle perusopetukselle, *ryhmäkohtaisille* tukimuodoille ja *oppilaskohtaisille* tukitoimille. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt resursoidaan, suunnitellaan, toteutetaan ja niiden vaikuttavuutta arvioidaan osana koulun toimintaa. (Perusopetuslaki 21 §). Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä voidaan samanaikaisesti tukea sekä ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla että oppilaskohtaisilla tukitoimilla.

Ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat ensisijaisia tukimuotoja ja kaikkien oppilaiden oikeus. Ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla tarkoitetaan kaikkia oppilaita koskevia ryhmäkohtaisia järjestelyjä. Näitä ovat opettajan antama yleinen tukiopeus, opettajan antama opetuskielen tukiopeus ja erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä. Ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamisessa opettajien tulee tehdä suunnitelmallista yhteistyötä. (Perusopetuslaki 20 b §)

Oppilaalla on oikeus saada oppilaskohtaisia tukitoimia viipymättä, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät riitä tukemaan hänen oppimistaan tai koulunkäyntiään ja hän tarvitsee säännöllisiä tukitoimia (Perusopetuslaki 20 c §). Oppilaskohtaisia tukitoimia ovat erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä, erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä, erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa ja perusopetuslain 31 §:n 1 momentin nojalla oppilaalle annettavat oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet (Perusopetuslaki 20 c § ja Perusopetuslaki 31 §). Opetuksen järjestäjän on tehtävä tukea koskeva hallintopäätös oppilaalle annettavista oppilaskohtaisista tukitoimista (Perusopetuslaki 20 f §). Hallintopäätöstä edeltävät oppilaskohtaisen tuen arviointi ja toteuttamista koskeva suunnitelma.

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnin tekevät oppilaan opettajat. Jos oppilaan tuen tarpeen arviointi vaatii monialaista osaamista, osallistuvat tukitoimien tarpeen arviointiin tarvittaessa opettajien lisäksi opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaiset tai muut asiantuntijat. Oppilaan omat näkökulmat ja ajatukset tulee selvittää ja ottaa huomioon hänen ikänsä ja kehityksensä edellyttämällä tavalla. Oppilaan huoltajalle/edustajalle on annettava mahdollisuus osallistua tuen tarpeen arviointiin. (Perusopetuslaki 20 b §). Moniammatillinen ja –alainen yhteistyö voi tukea

oppilaskohtaisten tukitoimien arvioimista, mutta se ei ole edellytys hallintopäätöksen tekemiselle tai tuen toteuttamiselle. Oppilaskohtaisten tukitoimien toteuttaminen edellyttää opettajien välistä yhteistyötä sekä tarvittaessa konsultaatiota esimerkiksi erityisopettajan ja muun henkilöstön kanssa.

6.7 Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus

Perusopetuslain (1267/2013 4§) mukaan erikoissairaanhoidossa olevan esi- tai perusopetusikäisen oppilaan opetus tulee ensisijaisesti järjestää oppilaan omassa lähikoulussa tai esiopetuksen järjestämispaikassa. Sairaalan sijaintikunnalla on kuitenkin velvollisuus järjestää sairaalassa potilaana olevalle oppilaalle opetusta, jos se on oppilaan terveydentilan, pedagogisten erityistarpeiden ja hoitotoimenpiteiden kannalta perusteltua. Sairaalaopetuksessa voidaan hyödyntää myös etäyhteyksien kautta tapahtuvaa opetusta.

Kun oppilas palaa opiskelemaan takaisin omaan kouluun, sitä suunnitellaan yhteistyössä tapauskohtaisesti ja moniammatillisesti koulun opetushenkilöstön, oppilaan, hänen huoltajansa, terveydenhuollon tai opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten kanssa. On tärkeää tehdä yhteistyötä myös hoitavan tahon kanssa, oppilaan ja vanhempien suostumuksella.

Konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

Konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu kohdentuu ensisijaisesti opettajille ja se toteutuu oppilaan omassa koulussa. Konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun tavoitteena on vahvistaa opettajien osaamista lähikouluissa sekä tukea heitä turvallisen ja rauhallisen oppimisympäristön luomisessa. Palvelua hyödynnetään, kun oppilaalle suunnitellaan tai toteutetaan vaativia monialaisia ennaltaehkäiseviä tai korjaavia toimenpiteitä. Palvelua voidaan tarjota myös muiden kuin erikoissairaanhoidossa jo olevien oppilaiden opetuksen järjestämiseen.

7. SUUNNITELMA OPPILAIDEN SUOJAAMISEKSI KIUSAAMISELTA, VÄKIVALLALTA JA HÄIRINNÄLTÄ SEKÄ KRIISISUUNNITELMA

Opiskelijoilla on oikeus fyysiseen, psyykkiseen, sosiaaliseen ja pedagogiseen turvallisuuteen. Opetuksen järjestäjän tulee kehittää toimintakulttuuria, valmistella ja luoda yhdessä yhteisiä toimintatapoja varmistaakseen näiden toteutumisen.

Laukaassa on kunnan esi- ja perusopetuksen yhteinen [suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä](#) ja päivitetty suunnitelma on hyväksytty Laukaan kunnan sivistyslautakunnassa 11.6.2024. Suunnitelma löytyy Laukaan peda.net-sivulta ja siitä tiedotetaan koteja lukuvuosittain. Pohjana suunnitelman laatimiseen on käytetty perusopetuslain määräyksiä ja Opetushallituksen v. 2020 julkaistua "[Kiusaamisen vastainen työ kouluissa ja oppilaitoksissa](#)".

Jokainen Laukaan koulu tekee omaan toimintasuunnitelmaansa tarvittavat lisäykset ja tarkennukset.

Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä on osa opetuksenjärjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmaa, ja sen toteutumista arvioidaan ja päivitetään tarvittaessa. Henkilöstö ja muut yhteistyötahot perehdytetään toimintatapoihin. Lisäksi Laukaa on ottanut käyttöön 1.8.2024 Lainvastaiset teot koulussa –toimintamallin väkivaltaan ja muihin lainvastaisiin tekoihin puuttumiseksi, ja opettajat on perehdytetty toimintamalliin.

Opetushenkilöstölle on koottu tarkemmat ohjeistukset ja tukimateriaalit aiheeseen liittyen Peda.net-sivuille (Kouluturvallisuus – Henkilökunnan materiaalit). Lisätietoa kiusaamiseen liittyen ja tilanteiden selvittelyyn löytyy Opetushallituksen sivustolta [Ei kaikelle väkivallalle](#). Ilmoitusvelvollisuus lapseen kohdistuvasta väkivallasta on kuvattu [Lastensuojelun käsikirjassa](#).

Kiusaamisen vastaisessa työssä painopiste on ennaltaehkäisyssä. Laukaan esi- ja perusopetuksessa on otettu käyttöön 1.8.2022 [hyvinvointiopetuksen vuosikello](#), joka on hyvinvointiteemainen oppitunti- ja oppimateriaalikokonaisuus. Tavoitteena on edistää ryhmähenkeä sekä vahvistaa oppilaiden tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Oppilaita valvotaan kouluaikana, ja valvonta järjestetään koulun olosuhteet huomioiden riittäväksi. Luokissa luokanohjaajat, opettajat ja opiskeluhoitoryhmän jäsenet käsittelevät kiusaamiseen liittyviä asioita tarpeen mukaan. Kouluilla on oppilaita osallistavaa toimintaa, kuten oppilaskunta- ja tukioppilastoiminta, joiden avulla järjestetään koulujen yhteishenkeä ja hyvinvointia vahvistavaa toimintaa. Koulujen opiskeluhoitopalvelujen henkilöstö osallistuu koulujen yhteisöllisen opiskeluhoitotyön kautta koulukiusaamisen ennaltaehkäisyyn ja auttaa tarvittaessa kiusaamisen osapuolia.

Myös nettipoliisit ovat osa ennalta estävää toimintaa ja sosiaaliseen mediaan liittyvissä asioissa heiltä voi kysyä neuvoa. Nettipoliisit osallistuvat myös rikosten selvittelyyn ja tiedottavat ajankohtaisista ja tärkeistä asioista.

Kiusaamis-, häirintä- ja väkivaltatilanteiden osapuolina olevilla oppilailla ja opiskelijoilla on oikeus tarvitsemaansa opiskeluhoitoon, heidän käytettävissä ovat koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut. Jos koulun tai opiskeluhoitopalvelujen työntekijä arvioi oppilaan tarvitsevan opiskeluhoitoa, työntekijän on viipymättä oltava yhteydessä yhdessä oppilaan kanssa heihin. Samalla psykologille tai kuraattorille luovutetaan tuen tarpeen arvioinnissa tarvittavat tiedot. Oppilaan tai hoitajan suostumuksella kiusaamistilanteen aiheuttamaa opiskeluhoitollisen tuen tarvetta voidaan käsitellä tapauskohtaisesti koottavassa yksilökohtaisessa, monialaisessa asiantuntijaryhmässä.

Opetuksen järjestäjä on laatinut **kriisisuunnitelman**, jossa kuvataan ennaltaehkäisyä äkillisissä kriiseissä, uhkissa ja vaaratilanteissa sekä niihin varautuminen, toimintatavat ja toimintavalmiuksien harjoittelu. Sen laatimisessa tehdään yhteistyötä myös pelastustoimen ja poliisin sekä muiden paikallisten kriisitoiminnasta vastaavien tahojen kanssa.

Jokaisella koululla on koulukohtainen kriisisuunnitelma, jonka tiedoissa tarkennetaan koulujen omia käytänteitä mm. työn- ja vastuunjaon, tilanteessa johtamisen, varautumisen ja toimintavalmiusharjoittelun suhteen. Koulukohtaiset *turvallisuus- ja kriisisuunnitelmat* tarkastetaan syksyllä koulujen alettua ja niitä päivitetään tarvittaessa. Suomen Pelastusneuvonta Oy auttaa kouluja *pelastussuunnitelmien* laadinnassa ja päivityksessä.

Kun koulua on kohdannut äkillinen onnettomuus tai kriisitilanne, on kouluilla mahdollisuus saada tukea. Kriisitilanteita varten kouluilla on sille nimetty kriisiryhmä. Laukaan evankelis-luterilainen kriisiryhmä on käytettävissä, jos koulu sitä pyytää.

8. OPISKELUHUOLLON SEURANTA JA OMAVALVONTA

Opiskeluhooltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen ovat osa opetuksen järjestäjän omavalvontaa koskevaa tehtävää, jota toteutetaan yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen opiskeluhooltopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa.

Opiskeluhoolltoa kehitetään arviointien pohjalta. Opetuksen järjestäjä seuraa koulukohtaisten toimintasuunnitelmien toteutumista lukuvuosittain koulujen toimintasuunnitelmien arviointien yhteydessä. Toimintasuunnitelmien arvioinnin koosteet käydään läpi opiskeluhoollon ohjausryhmässä ja ne lähetetään sivistyslautakunnalle tiedoksi lukuvuoden päätyttyä. Koulut huolehtivat keskeisten tulosten tiedottamisesta oppilaille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyötahoille.

Opiskeluhoollon ohjausryhmä kokoaa ja hyödyntää tietoa oppilaiden hyvinvoinnista koulujen toimintasuunnitelmien arvioista ja muista hyvinvoinnin ja terveyden mittareista ja kansallisista tiedonkeruista. Tietoa saadaan myös opetusryhmä-/ vuosiluokkakohtaisista palautteista, itsearvioinneista ja palautteista sekä työntekijöiden kehityskeskustelujen, oppilaitoksen terveellisuuden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksista sekä opiskeluhoollon työntekijöiden tekemästä yhteisöllisessä tai yksittäisiin oppilaisiin kohdistuvasta asiakastyöstä. Hyödynnettävää tietoa voi olla esimerkiksi tieto oppilaiden ja opiskelijoiden terveyden ja hyvinvoinnin tilanteesta sekä oppilaitosympäristön ja yhteisön positiivisista tai negatiivisista vaikutuksista niihin.

Opiskeluhoollon tuloksellisuutta arvioidaan myös lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman sekä laajan hyvinvointikertomuksen yhteydessä. Opiskeluhooltosuunnitelma päivitetään vähintään

kerran valtuustokaudessa, lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman päivittämisen yhteydessä tai sen jälkeen, sekä tarvittaessa.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) ohjaa ja kehittää yhteistyössä Opetushallituksen kanssa oppilas- ja opiskelijahuoltolain 7 ja 8 §:ssä tarkoitettuja opiskeluhoitopalveluja ja seuraa opiskeluhoillon toteutumista ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti. Aluehallintovirastot valvovat, että opetuksen järjestäjä järjestää opiskeluhoillon opetussuunnitelman mukaisesti. Opetuksen järjestäjän on arvioitava opiskeluhoillon toteutumista ja vaikuttavuutta yhteistyössä kunnan opetustoimen ja hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystoimen kanssa sekä osallistuttava ulkopuoliseen opiskeluhoitoa koskevaan arviointiin. Arvioinnin keskeiset tulokset on julkistettava.

Opiskeluhoillon ohjausryhmä suunnittelee ja toteuttaa tarvittavia muutoksia niihin opiskeluhoillon palveluihin ja resursseihin, joihin se itse voi vaikuttaa. Lisäksi ohjausryhmä tiedottaa opiskeluhoitopalveluiden toteutumisesta hyvinvointialuetta, jonka alueella oppilaitos sijaitsee, sillä se vastaa opiskeluhoillon psykologi- ja kuraattoripalvelujen sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon järjestämisestä ja resursseista (voimavarojen kohdentamisesta ja toimenpiteistä opiskeluhoitosuunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi).

Liitteet:

2. ESIOPETUKSEN OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA

3. LUKIOKOULUTUKSEN OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA